ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 20 oktober 2012

INTERVIEW

Lou Prince:
'Allemaal door jou'
5

REPORTAGE

Outsourcing:
Goedkoper, eenvoudiger
10

BUSINESS

'Duurkoop'
in de bouw
14

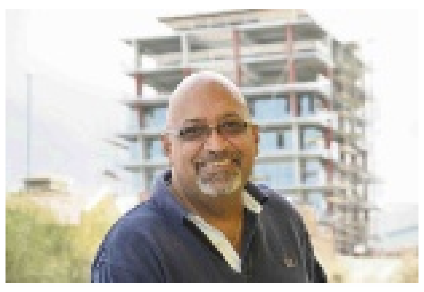

Christoffelpark:

Unieke historie, flora en fauna

De paden op, de lanen in! Met als beloning een adembenemend, overweldigend uitzicht over Curaçao op de hoogste berg: de Christoffelberg. We zijn beland in het Christoffelpark.

Tekst: Marja Berk Foto's: Mike Schepers

Degenen die behalve voor de overweldigende natuur interesse hebben in cultuur en historie komen in het Christoffelpark zeker aan hun trekken. Plantage Savonet is de eerste echte plantage die op Curaçao is aangelegd en er werd in beperkte mate aan landbouw gedaan. Er werden aloë, de indigoplant (gebruikt voor het maken van 'blauwsel' om de witte was goed wit te houden), veel maïs, katoen en bonen verbouwd. Op Savonet waren er veel koeien en schapen die een overvloed aan melk produceerden. Verder bezat Plantage Savonet heel wat pluimvee.

Ik begin mijn bezoek met een gesprek met Antoine Solagnier. Hij is afkomstig van Aruba, manager van het Christoffelpark en doet dit sinds oktober 2011. Enthousiast vertelt hij wat plannen met het Christoffelpark te hebben en de aanzet is reeds zichtbaar. "Je ziet dat we nu bezig zijn de originele dorsvloer, behorend bij de oude plantage, te herstellen. Deze hoort bij de historie. Zo willen we ook de liefde voor en het belang van natuur naar een hoger plan brengen, door mensen meer in contact te brengen met het park. Er valt hier erg veel te leren, maar juist als je het zelf kunt ervaren blijft het langer hangen." Solagnier vindt het belangrijk dat er meer waardering komt voor de natuur. "De mens en de natuur groeien steeds verder uit elkaar. Om meer bewustzijn te creëren willen we meer activiteiten hierheen halen. Sport is daar één van. Atletiek bijvoorbeeld. Het ligt in de bedoeling tijdens de Dia di Banda'bou verschillende wedstrijden te organiseren."

Bij het organiseren van verschillende evenementen haal je ook vervuiling naar het Christoffelpark, is mijn mening. "Dat klopt, maar dat zal dan beter bewaakt gaan worden", verduidelijkt Solagnier. Er gaat ook natuur- en milieu-educatie plaatsvinden, vooral voor jongeren. "Daar ligt de basis", zegt hij resoluut. Er wordt hard gewerkt aan een nieuw museum. "Het is nog lang niet af", zegt Solagnier, "maar we gaan ruim aandacht besteden aan het natuurgedeelte." Wat hij belangrijk vindt, is het landhuisleven van de oudste en grootste plantage op het eiland, Savonet, zo goed mogelijk in de tijd terug te brengen en na te bootsen. Zo komt er ook een kinderboerderij met de dieren die destijds op de plantage waren gehuisvest: koeien, schapen, geiten en pluimvee. Tijdens het gesprek met Solagnier, op een plekje naast de trap van landhuis Savonet, ontwaar ik tot mijn schrik een slaaf. Op een ronddraaiend plateau nog wel en achter tralies. De uitleg van Solagnier: "Het is een weergave van een slaaf die gestraft is. Je ziet ook een brandmerk zitten, aangebracht door de West-Indische Compagnie." Een schokkend tafereel.

Gelukkig komt gids Cyrill Kooistra mijn schrik verlichten en neemt ons mee naar de ruïnes van landhuis Zorgvlied. Tijdens de rit naar het landhuis blijkt hij zoveel van de plantage en de natuur te weten, dat het me duizelt. Als we naar de auto lopen legt Solagnier nog uit dat de ingang van het Christoffelpark een gezellig buitencentrum wordt. "Het terras wordt omgedraaid, zodat het meer op een gezellige binnenplaats gaat lijken. Grenzend daaraan worden het speelterrein en de kinderboerderij gerealiseerd."

De plantages op Curaçao zijn niet te vergelijken met de rest van de wereld. Cyrill Kooistra: "Daar ging het om het grote geld. Op Curaçao niet. Het is begonnen met de West-Indische Compagnie. Zij zaten rond 1654 in Brazilië, maar werden door de Portugezen verjaagd. Er werd uitgeweken naar Curaçao. Dat kreeg in 1662 het slavencontract en er kwamen veel mensen naar het eiland. Meer mensen hebben meer eten nodig en als eiland ben je afhankelijk van de import. Nu moet je je voorstellen dat die grote logge zeilschepen van toen niet zo gemakkelijk tegen de wind in konden varen. Sta je dus lekker bij Punda op je verse waar te wachten, zie je het schip iets proberen en zo doorvaren. Door de pasaatwind kon het schip niet binnenlopen en het kon wel twee weken duren voordat hij het weer kon proberen. Dat bleek dus niet betrouwbaar genoeg. Ook bleven die schepen vaak zo lang onderweg dat er slecht onderhoud was. Het gevolg was dat ze zonken. Maar er was ook piraterij. Eigenlijk kapers die legaal waren. Kreeg je van je regering een vrijbrief om alles wat vijand was aan te vallen en buit te maken. Dit leverde in die tijd veel jonge kapiteins op die al heel snel en jong zeer rijk waren, want je kreeg een deel van de winst. De West-Indische Compagnie begon dus met plantages rond Willemstad ter ondersteuning van de stad. Helaas is het hier niet erg geschikt voor landbouw. Er is maar 10 procent geschikt voor landbouw en de rest was veeteelt. Wat het meest verbouwd werd is sorghum. Een klein soort maïs dat oorspronkelijk uit Nieuw-Guinea komt."

We stappen in de auto om de korte trail naar de ruïnes van Plantage Zorgvlied te volgen, de korte bergroute. Het smalle pad naar boven is geasfalteerd en Cyrill steekt, zoals gewoonlijk, weer enthousiast van wal. "Er zijn hier natuurlijk vele routes, maar als je de korte route wilt doen, adviseer ik echt de bergkant. Ook die korte route brengt veel diversiteit met prachtige uitzichten en biedt weer een andere natuur." Terwijl we klimmen loeit de motor; het is behoorlijk steil. Maar de beloning is er naar. Cyrill trapt op de rem en biedt ons de gelegenheid van een prachtig uitzicht op een groot dal te genieten. De zon speelt een spel met het groen en er wordt even niet gesproken. Hij verbreekt de stilte: "Dit is het mooiste uitzicht van de bergroute en ook een schitterende wandelroute. Veel mensen beklimmen de berg te voet. Dat kan je gemakkelijk individueel doen. Voordat zij starten krijgen ze natuurlijk wel informatie en tips mee. Neem genoeg water mee, bijvoorbeeld. Dat klinkt logisch maar veel mensen staan daar toch niet bij stil. Als je vroeg in de ochtend gaat, zie je veel dieren en bij helder weer kan je vanaf de berg zelfs Aruba, Bonaire en Venezuela zien liggen." De Christoffelberg is met haar 375 meter de hoogste van Curaçao, maar helaas is een mooi uitzicht vanaf de berg mij niet gegund. Niet alleen omdat ik zo lui was in de auto te stappen, maar ook doordat het wat heiïg is.

Onderweg onderwijst Cyrill mij op diverse aspecten van de natuur. "Kijk", wijst hij, "in die bomen daar zie je boombromelia's hangen." Het lijken slordige vogelnesten die op goed geluk in de bomen zijn gegooid. "Hier groeien planten en bloemen die echt alleen maar in het park voorkomen, onder meer de sabalpalm." Hij vertelt het niet zonder trots. Cyrill wijkt af van het geplaveide wegdek en laveert de auto een hobbelig pad op. We hotsen en botsen langzaam richting landhuis Zorgvlied. "Dat moet je eerder zien als buitenhuis van het andere landhuis." Het bestaat overwegend uit afgebrokkelde muren en de originele dorsvloer laat hetzelfde verval zien. De zogenoemde vuurtoren, ook wel slavenpaal genoemd staat nog overeind. "Het is een misverstand dat deze paal werd gebruikt om slaven te straffen. Daar bouwden ze echt niet zo'n groot ding voor. De paal was niet alleen bedoeld als seinpaal voor de landhuizen om onderling contact te houden, maar werd ook tegen vijanden gebruikt. 's Nachts werd hij aangestoken en vijandige schepen dachten dus dat de kust veel dichterbij was. Ze sloegen te pletter op die kust die dichterbij was dan die vuurtoren deed vermoeden. Waarom die vijandige schepen? Er was hier veel kostbaar zout te halen!"

Het geheel is ingesloten door de natuur en ademt geschiedenis. Vanaf het landhuis zelf genieten we weer van een schitterend uitzicht. We hobbelen langzaam weer achteruit, terug naar de weg.

Behalve de rijke geschiedenis, is de flora en fauna in het Christoffelpark indrukwekkend te noemen. Wilde orchideeën, kalebas, manzaliña, meloencactus, nopalcactus, paragras, passiebloem. Het valt er allemaal te bewonderen en met een beetje geluk kom je een slang of een 'biná' tegen: het witstaarthertje. Of een roodbilkikker. Groene en rode kolibries, kerkuilen, suikerdiefjes, West-Indische parkieten en diverse duivensoorten. "De biná was oorspronkelijk een witstaarthert uit Venezuela en is ongeveer drieduizend jaar geleden met de Indianen hierheen gekomen. De herten waren destijds groter, maar zijn in de loop der tijden kleiner geworden door gebrek aan vocht. Hoe groter je bent, hoe meer vocht je nodig hebt. Uiteindelijk bleef er een klein hert over dat in deze vorm alleen maar op Curaçao voorkomt", doceert Cyrill Kooistra. We komen wat bezoekers tegen en ook daar laat Cyrill zijn kennis op los. De bezoekers vragen zich wat teleurgesteld af waar alle dieren zich bevinden, want ze hebben niets gezien. "Het is een natuurpark en dieren laten zich zien wanneer het hen uitkomt", lacht hij. "Je kunt ze helaas niet bestellen." Hij legt uit dat het witstaarthert niet groter is dan een geit. "Het bijzondere is dat ze niet in groepen leven, dus je moet echt geluk hebben als je er een tegenkomt." De grootste kans om een biná te bewonderen is tijdens de sunset tour die het park organiseert. "Honderd procent garantie kan ik niet geven, maar je hebt grote kans dat zij zich op dat moment laten zien. Nu is het te heet. En als je pech hebt, wil ik wel een hertenpakje aantrekken, hoor." We vervolgen lachend onze weg. Onderweg naar het volgende moois legt hij uit dat de natuur niet alleen grillig is, maar ook gebaseerd op overleven. "Je kunt het goed zien als het geregend heeft. Uitgedroogde flora ontwikkelt zich in no time tot groen en bloeit dan kort maar hevig. Zo kan het zich snel voortplanten. Je ziet dan ook dat een appelboom in Nederland veel langzamer groeit. Die krijgt regen genoeg, dus die heeft geen haast." Het is de manier waarop hij zijn kennis overbrengt. Zonder wetenschappelijke termen en altijd even enthousiast.

Het Christoffelpark biedt niet alleen natuur en geschiedenis. "We bieden ook mogelijkheden voor vakantieplannen, educatie voor scholen. Er is gelegenheid tot teambuilding voor bedrijven door middel van survival-tochten. Dat doen we uiteraard wel op een veilige en leuke manier hoor", besluit Cyrill Kooistra zijn tour. Ik geloof hem onmiddellijk.

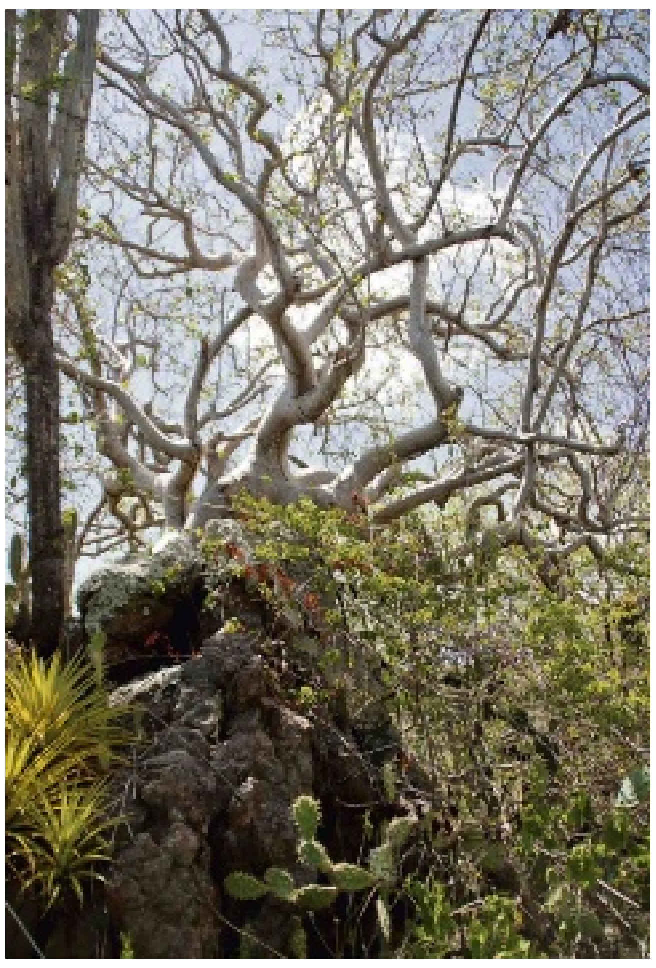

ÑAPA 2012
Nr. 37

INHOUD

Uniek Christoffelpark 1
Spotlight 2
Historie: De Quonset Hut 3
Gezondheid 4
Interview: Lou Prince 5
Cultuur Agenda 6
Literatuur: Woestijnzand 7
Varia Puzzels 8
Eten & Drinken 9
Business: Outsourcing 10
Business Columns 11
Business Rubrieken 12
In bedrijf 13
'Duurkoop' in de bouw 14

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Sarah Kuiper

Aan deze Ñapa werkten mee:

Marja Berk
C.V.F.
Monique Casimiri
Verele Ghering
Hans de Haan
Margot Hack
Erik van Kampen
Koos van den Kerkhof
Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Roxanne Martha
Mike Schepers
Stimul-IT
Elsbeth Stoové
Otti Thomas
Marcel Truyens
Hans Vaders
William ten Veen
May Voges
Mineke de Vries
Miriam de Windt
Ken Wong
Karin Wooning

Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao

Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com

Adverteren?
Bel Marloes Tak
767-2000
advertentienapa@amigoe.com

Bodybuilder Engelhardt:

'Fit tot je tachtigste'

Bodybuilder Angelo Engelhardt komt uit Bonaire, maar woont en studeert inmiddels al weer vier jaar aan de University of Curaçao. Onlangs werd hij eerste in zijn gewichtsklasse bij het Caribbean Championship in Puerto Rico, waar de beste amateur-bodybuilders uit 28 Caribische landen streden om een felbegeerde pro-card. Wat voor persoon gaat er schuil achter al deze spieren, en hoe wordt en blijf je bodybuilder? Tijd voor Engelhardt om de mouwen op te stropen en ons dat eens goed uit te leggen.

Tekst: Elsbeth Stoové, Foto's: Ken Wong

Zijn spieren zijn goed te zien in het hemd dat hij draagt tijdens onze ontmoeting op de campus van de UoC. Engelhardt woont al vier jaar op de campus. Hij studeert Accountancy en heeft daarvoor een studiebeurs van Bonaire gekregen. Hij is bezig met zijn scriptie, 'echt een lastig onderdeel!', en hoopt voor kerst klaar te zijn en af te studeren. Ook schrijft hij een column met tips over sport en eten in Youth Magazine, een Papiamentstalig magazine dat elke twee maanden uitkomt.

Hoe is hij begonnen met bodybuilden? "Het komt eigenlijk door mijn vader. Een familielid had een gym geopend en mijn vader vroeg of ik mee ging, daar trainen. Uiteindelijk heeft mijn vader het niet zo lang volgehouden, maar ik ben gebleven. Toen was ik 16. In die gym liep ook een trainer rond, hij legde me uit welke oefeningen ik moest doen en vertelde me over de verschillende spieren. Ik vond het zo interessant dat ik het liefst elke dag wilde gaan. Ik trainde al snel zes keer per week en als ik een keer niet kon gaan, werd ik echt onrustig en chagrijnig! Toen vroeg de trainer of ik mee wilde doen met een bodybuildwedstrijd. Dat heb ik gedaan en ik werd meteen eerste. Ik dacht, hier wil ik wel mee doorgaan!"

Bij bodybuildwedstrijden worden de bodybuilders verdeeld in verschillende gewichtsklassen: 60 kg-65 kg-75 kg-81 kg-90 kg-100 kg. Engelhardt deed in Puerto Rico mee in de categorie 75 kg. Tijdens de wedstrijd moeten de bodybuilders hun spieren tonen aan een jury, die gewoonlijk bestaat uit zo'n zes tot acht personen. Dit gebeurt door verschillende poses aan te nemen, op muziek. Voor zijn allereerste wedstrijd heeft de trainer van de gym Angelo Engelhardt uitgelegd hoe dat allemaal ging. De juryleden geven vervolgens punten voor de symmetrie van het lichaam en de grootte van de spieren. Balans en proporties zijn erg belangrijk, dus iemand met kleinere spierbundels kan winnen van iemand met grote.

Engelhardt doet mee aan een à twee wedstrijden per jaar. "Als je er meer doet is het slecht voor je lichaam. Vroeger trainde ik dus bijna elke dag, maar nu heb ik op internet gelezen dat je spieren ook tijd nodig hebben om te herstellen. Daarom train ik nu drie of vier keer per week in de sportschool. Ik ga ook elke ochtend hardlopen. Als een wedstrijd nadert ga ik vijf keer per week naar de sportschool. Als je dat te lang en te vaak doet put je je lichaam uit."

Engelhardt is nu nog amateur en wil natuurlijk graag als professional verder. Als amateur krijg je geen geld als je wedstrijden wint, maar de reis- en verblijfskosten worden wel vergoed door de toernooiorganisatie. Prof worden is niet gemakkelijk. Bij de amateurwedstrijden kan telkens één zogenaamde pro-card gewonnen worden. "Om de pro-card te winnen moet je eerst zorgen dat je de winnaar bent van je eigen categorie. Daarna moet je strijden tegen alle winnaars van de andere categorieën, dus ook de grotere jongens. De winnaar hiervan krijgt de pro-card", legt de bodybuilder uit.

Als pro verdien je wel geld. Het hoogst haalbare is de Olympia, een wedstrijd die ieder jaar gehouden wordt in Las Vegas. Engelhardt: "Hiervoor moet je sowieso pro zijn én je nog kwalificeren. Er deed afgelopen september ook iemand uit Curaçao mee, RoellyWinklaar. Mijn grote voorbeeld is Phil Heath, hij won de Olympia. Ik ben echt een fan van hem. Hij is nog heel jong, mijn leeftijd. Hij zei altijd dat hij een keer Mr Olympia zou worden en nu is het hem ook gewoon gelukt! Hij maakt de verwachtingen waar. Ik heb hem nog nooit ontmoet, maar we zijn wel Facebookvrienden. Ik hoop hem natuurlijk snel een keer tegen te komen."

"Ik doe het bodybuilden nu eigenlijk als hobby. Verder ben ik gewoon net als alle anderen, alleen ik sport wat meer. Het leukste van de wedstrijden vind ik het reizen en nieuwe mensen leren kennen. Je leert het hele circuit kennen. Het is ook grappig dat iedereen hier na een wedstrijd altijd komt vragen hoe het ging en of ik gewonnen heb. Als ik train voor wedstrijden moet ik een dieet volgen. Dat is niet altijd zo gemakkelijk, maar ik doe het wel braaf. Vroeger at ik weleens meer dan ik mocht, of andere dingen er tussendoor, maar nu niet meer."

"Het positieve element in sporten en bodybuilden zelf vind ik dat je er jong en fit door blijft, dat vind ik fijn. Ik zeg soms tegen vrienden met een buikje dat ze meer moeten sporten! Ook vragen vrienden en klasgenoten weleens om trainingstips in de gym. Die geef ik dan, dat vind ik aardig om te doen. Je kunt heel lang doorgaan met bodybuilden, wel tot je tachtigste. Ik las laatst op internet over een man van 75 die nog aan wedstrijden meedeed! Ik blijf sowieso ook nog heel lang trainen en ik zou wel tot een jaar of 50, 60 wedstrijden willen doen. En daarna nog blijven trainen. Ik kan me niet voorstellen dat ik ermee zou stoppen."

Het is duidelijk, Angelo Engelhardt is hooked, maar wat vindt zijn familie er eigenlijk van? "Mijn vader vindt het allemaal fantastisch. Mijn moeder was eerst een beetje bezorgd, omdat ik best veel van die proteïneshakes neem. Ze is verpleegster en hield het heel goed in de gaten. Nu weet ze wel dat ik goed bezig ben en goed oplet en is ze heel enthousiast. Die shakes neem ik trouwens alleen in het off-season, vier keer per dag als tussendoortje. Als ik in training ben voor een wedstrijd kan het niet, dan word ik er te dik van. Mijn favoriete smaak is vanille, ik heb ze allemaal al eens geprobeerd!"

En aandacht van vrouwen, hoe zit het daarmee? "Ik heb al twee jaar een vriendin, zij vindt mijn spieren heel mooi! Maar ook andere meisjes vinden het interessant. Ik krijg veel reacties op Facebook en als ik op straat loop word ik vaak herkend door meisjes en blijven ze staan om naar me te kijken. Ik vind het wel cool om herkend te worden natuurlijk! Ik hoop ook dat de sport populairder wordt, nu zijn er soms eigenlijk te weinig mensen bij een wedstrijd."

Los van het bodybuilden wil Engelhardt na goedkeuring van zijn scriptie graag een master in Business Management doen. "Maar dat is duur, dus ik denk dat ik eerst ga werken om geld te sparen. Het liefst zou ik bij een bank werken." Op de vraag of hij nog wel in een gewoon pak past met die grote spieren moet hij lachen. "Ja! Nog wel, al moet het wel een grote maat zijn en dan zijn de kleren vaak te lang." Of hij op Curaçao blijft weet hij nog niet. "Op Bonaire wonen mijn ouders en veel van mijn vrienden, maar mijn broer woont hier. Ik weet het nog niet, misschien ga ik wel terug naar Bonaire."

Tot slot, wat zijn zijn dromen voor de toekomst? "Meedoen aan de Olympia. En reizen, ik zou graag een lange vakantie willen hebben, naar Hawaï of zo!"

Foto van de week

Deze foto werd genomen door François Rademakers, tijdens zijn vakantie, in de tuin bij zijn ouders. "Een speling van de natuur: een Albino Suikerdiefje", schrijft hij. Dat is al apart, maar heel bijzonder vinden wij ook het voederbakje.

Heeft u een leuke foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

Mosselen

Monique Casimiri

Ik denk dat we net een paar jaar in Nederland woonden dat mijn moeder overkwam en ons meenam naar Antwerpen. Goed voor onze culturele ontwikkeling, en gezellig even met de meiden samen weg.
Met de trein kwamen we aan op het station in Antwerpen. Prachtig, wat een gebouw, maar wat rommelde daar. Onze magen. Het was lunchtijd en we lustten wel wat. Mosselen zouden het worden besloot mijn moeder. Die kon je in Antwerpen zo lekker eten.
We liepen in Antwerpen over de Keyserlei richting mosselen toen mijn zus en ik een Pizzahut zagen.
'Aaaaarrrch, PIZZHUT', riepen we om het hardst. Daar wilden we heen. Die had je in Nederland niet en het zou nog zooooooo lang duren voor we weer op Curaçao zouden zijn, zeker nog twee maanden, dus of we dan nu echt naar de Pizzahut konden gaan. Mijn moeder ging overstag. Mijn moeder die elke dag naar de Pizzahut kon als ze dat wilde, maar bijna nooit verse mosselen kon eten, ging overstag.
Dat het niet alleen bij de mosselen zou blijven werd later duidelijk. Er verscheen in Nederland Appelbee's. Die kenden we nog van Curaçao dus daar wilden we heen. Dat dit restaurant alleen in Maastricht en Scheveningen zat deerde niet. We moesten soms ruim anderhalf uur in de auto zitten om er te kunnen eten, maar we hadden het ervoor over. Dit restaurant zit niet meer in Nederland. Willen we de Amerikaans-Mexicaanse kaart hebben, dan kunnen we nog terecht in Amsterdam bij het Hardrock Café, maar verder zou ik het niet weten.
Op Curaçao hebben we weer heerlijk jalapeño poppers gegeten en mozzarella sticks. Toevallig in Groningen op het terras dat ik de poppers op de kaart zag staan. Meteen maar twee porties besteld. En de mozzarella sticks bij de groothandel gehaald, want in de supermarkten kan je ze hier niet krijgen.
Niet alleen met eten wil ik juist dat van thuis. Zo ook met kleding. Kleding van het merk the Gap kan je in Nederland niet kopen. Wel in Parijs en Londen, maar om nou iedere keer daarheen af te reizen, dat wordt te kostbaar. Lijstjes met vrienden en familie meegeven is geen probleem. Zij kopen voor ons in.
Andersom heb ik het niet. Hoewel ik ook de DA inliep. Ook weer gauw uitliep overigens. Wat duur vergeleken met de botica. Wat ik nog wel graag zou zien op Curaçao is een Hema. Maar dan wel als ik daar woon. Nu nog niet. Nu hoort die nog in Nederland, maar als ik daar ooit eens zou wonen, dan is de Hema juist uit Nederland en dan wil ik die wel graag daar hebben. En als die er niet komt heeft dat ook zijn charme. Iedereen die naar Nederland gaat krijgt van mij een lijstje mee om spullen in te kopen. Kijken of het die kant uit ook werkt. Nu nog iemand vinden die tegen die tijd mosselen mee kan nemen. Zodat ik mijn moeder kan verrassen met 'verse' mosselen.

Veelal gecorrodeerd op Curaçao:

‘Quonset Hut multi-toepasbaar’

Toen op 7 december 1941 met de aanval van Japan op Pearl Harbor de Tweede Wereldoorlog ook voor de Verenigde Staten ‘uitbrak’, hebben de Amerikanen in diverse ‘oorlogstheaters’ in de wereld de nodige bases gebouwd. Dit ook op Curaçao. Daarvoor was het snel kunnen neerzetten van de noodzakelijke behuizing voor de troepen van ultiem belang.

Quonset Hut-skelet bij Curacao Engineering

Tekst: Allan D. van der Ree

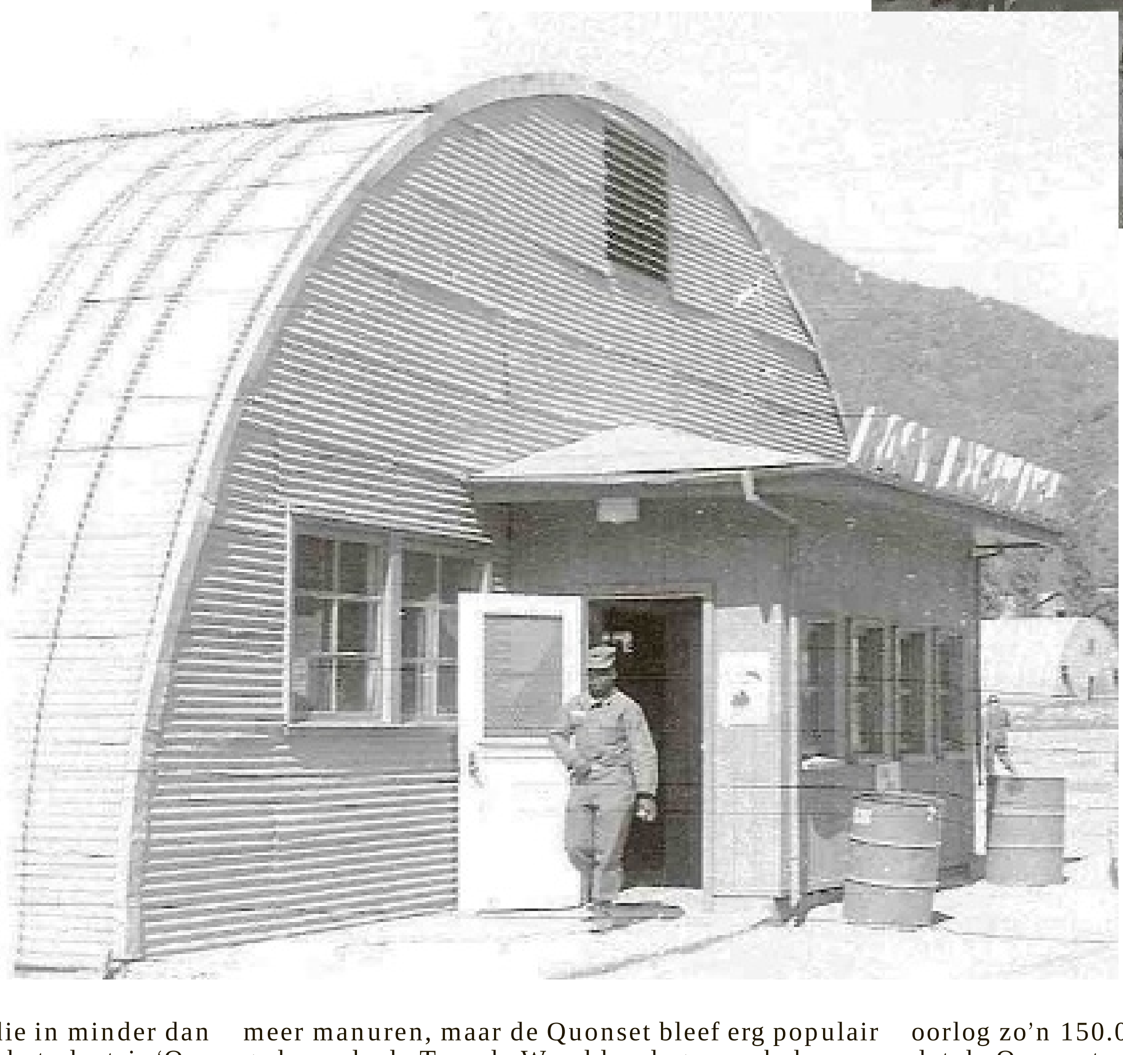

Het ging hier om legerkampen met hospitaals, operatiekamers, wasserijen, kleermakerijen, garages en vliegtuighangars, om maar een paar logistieke ingrediënten te noemen.

Naast het bouwen van houten barakken en het neerzetten van grote canvastenten, die groot en lomp in omvang waren en veel ruimte innamen op de transportschepen, hadden de Amerikanen hun oog laten vallen op een lichtgewicht ‘prefab’-structuur, die ontwikkeld was tijdens de Eerste Wereldoorlog door de Engelse legerofficier majoor Peter Nissen, de zogenoemde ‘Nissen-Hut’.
De Nissen Hut was een halfcilindrische structuur en kon tamelijk snel gebouwd worden.
Dit was precies wat de Amerikanen nodig hadden, hoewel zij vonden dat het Nissen-ontwerp verbeterd moest worden.
Zij gaven de opdracht aan Otto Brandenberger en Peter Dejongh, die in minder dan een maand een bedrijf opzetten in het plaatsje ‘Quonset Point’ in de Amerikaanse staat Rhode Island.

Het Brandenberger-team fabriceerde, in rap tempo, verschillende prototypes voor diverse doeleinden, waaronder het perfecte prototype, dat later beroemd zou worden als de ‘Quonset Hut’.

De Quonset Hut (zeg: kwonsut hut) had veel weg van de grote hutten van de oude indianenstam de Irokezen en men dacht dat Nissen daar zijn idee vandaan had gehaald en later, met de erg indiaans klinkende naam Quonset, lag het hele maal voor de hand, dat dit alles van de Irokezen kwam. Volgens ‘ingewijden’ uit die tijd, is dit puur toeval, hoewel de gelijkenis heel sterk is. De originele Quonset Huts waren 4.88 meter breed en 10.97 meter lang. (16’ x 36’).
De Quonset Hut is, zoals eerder vermeld, een halfcilindrische constructie van licht ijzeren materiaal en was gemakkelijk en snel op te zetten.

De Quonset Hut was in feite een skelet van diverse rijen van halfronde ijzeren ribben, die bedekt werden met ijzeren golfplaten over de lengte van 36 voet. De ribben werden bevestigd op een ijzeren onderframe waarop een houten vloer werd gelegd.

De meest gangbare Quonset Hut kon in één dag opgezet worden door tien man met licht handgereedschap en er was ook geen speciale training nodig voor het opzetten van de Quonset.

Er werden ook grotere Quonsets gebouwd, bijvoorbeeld van 20’ x 40’ en van 40’ x 100’. Dat vergde natuurlijk meer manuren, maar de Quonset bleef erg populair gedurende de Tweede Wereldoorlog en ook daarna.

De Quonset Huts bleken perfect te zijn voor de militairen die in tropische gebieden gelegerd waren. De halfronde vorm weerstond alle tropische stormen zonder schade te ondervinden. Bij de mogelijke hitte in de kleinere Quonsets, werden deze gewoon op ‘neuten’ geplaatst, zodat de wind onder het gebouw door kon gaan, wat de nodige verkoeling gaf. Deze verhoging hielp ook bij ernstige overstromingen, als gevolg van zware tropische buien. Zo bleef de vloer droog.

De Quonset Hut was tegen alles bestand.

Oorspronkelijk hadden alle Quonset Huts ongeverfde gegalvaniseerde buitenflanken in de vorm van golfplaten en om de kans te verkleinen dat de vijand deze ‘blinkende’ hutten vanuit de lucht zou kunnen spotten, werden ze in een dofgroene kleur geverfd. Later kwamen ze uit de fabriek met de bekende groene camouflagekleur.

Helaas was de levensduur van de Quonset na de oorlog niet al te lang en gingen vele van deze stalen constructies door ernstige corrosie erg achteruit.
Dat het aantal Quonset Hutten analoog aan de militaire bewegelijkheid in grote mate is afgenomen, valt af te lezen uit het feit dat er in de Tweede Wereldoorlog zo’n 150.000 stuks van gefabriceerd zijn en dat de Quonsets vanwege de halfronde vorm in die tijd net zo’n vertrouwd beeld vormden als bijvoorbeeld de Jeep.

Na de oorlog zijn vele van deze ‘groene’ Quonset Huts geïntegreerd in de burgermaatschappij ten behoeve van bijvoorbeeld werkplaatsen, winkels en bedrijven, opslagplaatsen en garages, om maar een paar bestemmingen te noemen.

Ondanks dat de Quonset Hut hier geen alledaags woord is, vormt de Quonset Hut ook in ons Curaçaose landschap een heel bekend beeld.

Zo staan er diverse Quonset Huts op het Industriepark Heintje Kool, zoals de mooie Quonsets bij Arimco en de rustieke Quonsets bij Turbo Machine Shop en een Quonset deels verscholen achter het bedrijf van Heavy Mix. Helemaal achteraan bij Heintje Kool staat een ‘lonely’ Quonset, helemaal open met een sterk gecorrodeerde schil.

Langs de Schottegatweg West ter hoogte van Curaçao Engineering Contractors staat er nog een verroest ‘skeleton’ zonder buitenschil. Verder staan er nog meer Quonset Huts op het eiland, zoals op het Mahuma Industriepark bij onder meer ABVC en een prachtexemplaar met zwaar gecorrodeerde schil op het terrein van Aqualectra. Ook bij Wescar zijn nog twee oude Quonsets te vinden.

Na de Tweede Wereldoorlog zijn vele varianten van de originele Quonset Hut gefabriceerd. Het bedrijf Stran Steel begon na de oorlog ook met het fabriceren van snel te bouwen ‘prefabs’ voor commerciële doeleinden. Behalve dat dit bedrijf de originele en ‘beroemde’ Quonset Hut levert, fabriceren zij ook Quonsets met de nodige variabele aanpassingen. Het bedrijf noemt deze variabele prefabs onder meer T-Rib huts, Redesign huts, Jamesway huts en Portaseal huts. Hoe variabel het gebouw ook is, de Quonset blijf je er altijd in vinden, omdat er nagenoeg ‘altijd’ een halfronde buitenschil als dak geplaatst wordt.

Enkele van die variabele Quonsets op Curaçao zijn onder meer een heel bijzondere Quonset bij Royal Marine aan het binnenwater van Piscadera, het nieuwe en prachtige gebouw van Carmabi met een Quonset-dak, het gebouw bij de firma Gartish, enkele gebouwen van de International School en het fitnesscentrum Atrium, alle met een halfronde schil als dak.

Wist u overigens dat uw brievenbus ook een Quonset is?

Allan D. van der Ree is van de stichting Battle-Station Blaauw, Force Curaçao 1942.

Medisch

Het spook van de dehydratie

Het is ongelooflijk hoe de industrie van flessen water en sportdrankjes in staat is geweest een groot deel van de mensheid die aan lichaamsbeweging en sport doet, te misleiden met pseudowetenschappelijke argumenten om te suggereren dat dehydratie (uitdroging) een levensgevaarlijk risico is. Veel sporters zijn daardoor misleid met het valse advies om extra veel te drinken, het liefst uit de kant-en-klare flesjes. Het is natuurlijk nog 'veiliger' om de (dure) 'superieure' sportdrankjes te gebruiken.

Tekst: Hans de Haan

Om misverstanden te voorkomen, volgt hier een toelichting op de gebruikte begrippen. Dehydratie of uitdroging is een overmatig verlies van lichaamsvocht, waarop het lichaam reageert met dorst. In deze bijdrage gaat het alleen om dehydratie bij sport en lichamelijke inspanning en niet om de medische vorm van dehydratie bij jonge kinderen, bejaarden en zwangeren door verlies van veel vocht als gevolg van diarree en/of langdurig braken.

Het is een bewezen feit dat dehydratie voor gezonde mensen - zelfs bij het lopen van een marathon - geen risico voor de gezondheid oplevert. Pas als het vochtverlies meer dan 15 procent van het totaal bedraagt - hetgeen ontstaat na 48 uur verblijf in een woestijn zonder water - laat het lichaam het afweten. Het is bovendien een vorm van misinformatie dat flauwvallen en oververhitting ('zonnesteek') na inspanning, het gevolg zouden zijn van dehydratie. Daarentegen is het wel levensgevaarlijk om te veel te drinken, wegens het ontstaan van hyponatriëmie (te laag natriumgehalte in het serum), waarover later meer.

Oorsprong van de hydratie-hype

Het is eigenlijk allemaal begonnen met de toenemende populariteit van hardlopen in de jaren 80 met als hoogtepunt de marathon van New York. Fabrikanten van sportschoenen en -kleding, voedingssupplementen en sportdrankjes ontdekten een groeiende markt. Van het laatste, was er één merk dat in korte tijd razend populair werd: 'Gatorade'. Robert Cade, een nierspecialist, had in 1960 een drankje bedacht bestaande uit water, zout, suiker en kaliumdiwaterstoffosfaat, met een vleugje citroen. Het is vernoemd naar de naam van het Amerikaanse voetbalteam van de universiteit van Florida, 'the Gators' en het wordt verkocht met de aanprijzingen dat het dehydratie, zonnesteek en spierkrampen kan voorkomen en genezen. Het zou bovendien de sportieve prestaties verhogen. De omzet steeg jaarlijks en in 2001 werd dit merk overgenomen door PepsiCo. Ook Coca-Cola en GlaxoSmithKline hadden inmiddels soortgelijke sportdranken ontwikkeld, respectievelijk 'Powerade' en 'Lucozade'.

Briljante marketing

Bovengenoemde multinationals ontwikkelden een briljante marketing voor deze sportdranken, onder het motto 'selling science'. Het bekende Engelse medische tijdschrift British Medical Journal (BMJ) heeft hier dit jaar uitvoerig onderzoek naar verricht en dit in juli 2012 gepubliceerd, hetgeen de betrouwbare bron is voor dit artikel. Het onderzoek heeft laten zien dat deze bedrijven wetenschappers hebben ingehuurd die bereid waren tegen goede betaling een 'wetenschap' te ontwikkelen rond het leveren van sportieve prestaties waarbij deze drankjes uiteraard een centrale en onmisbare rol spelen. Dezelfde wetenschappers adviseerden ook organisaties op het gebied van sport en een aantal van hen was zelfs redacteur van sporttijdschriften die door deze bedrijven werden gesponsord. Er werden ook 'wetenschappelijke' instituten opgericht, zoals 'Gatorade Sports Science Institute' en 'Lucozade Sports Science Academy'. Tegen die achtergrond werd verkondigd dat sportdranken behoren tot de best onderzochte voedselproducten op deze planeet. Een groot deel van de uitgevoerde studies verscheen in de gerenommeerde tijdschriften: Journal of Applied Physiology, Medicine and Science in Sports and Exercise, International Journal of Sport Nutrition and Exercise Metabolism en het Journal of Sports Science, waarvan bekend is dat ze langdurig connecties hebben met deze bedrijven.

De ontgoocheling

Een team van het 'Centre of Evidence Based Medicine' van de University of Oxford onderzocht het bewijs voor de prestatiebevorderende aanprijzingen van 104 verschillende producten, waaronder sportdranken. Het team benaderde deze bedrijven voor informatie over het verrichte onderzoek naar deze claims en ving bot, behalve bij GlaxoSmithKline die honderden studies overlegde. Deze zijn allemaal zorgvuldig onderzocht en slechts drie ervan (2.7 procent) bleken methodologisch van goede kwaliteit te zijn en zonder vooroordelen (bias). De conclusie van de onderzoekers luidde dan ook: 'Het is bijna onmogelijk voor consumenten om een goed geïnformeerde keuze te maken met betrekking tot de voordelen en schadelijke eigenschappen van sportdrankjes, op basis van het beschikbare bewijs.'
Dit is heel voorzichtig geformuleerd - een typisch 'British understatement' - want het komt er gewoon op neer dat de claims van die sportdranken gebakken lucht zijn.

Prehydratie

Ziehier het resultaat van 40 jaar slimme promotie, want in 1970 werd aan marathonlopers nog geadviseerd om niet veel te drinken omdat men toen dacht dat het de prestaties zou verminderen. Enige discussie over dehydratie werd toen in de kiem gesmoord, want men vond dat dit fenomeen geen wetenschappelijke basis had. Inmiddels zijn veel atleten in de wereld zodanig gehersenspoeld dat ze ervan overtuigd zijn dat de oorzaak van slechte prestaties niet het gevolg is van onvoldoende training, maar van dehydratie, dus van onvoldoende vochtgebruik. De volgende stap was dan ook preventie door middel van 'prehydratie', een overigens nog niet bestaand Nederlands woord, waarmee wordt bedoeld: 'Drink voordat je dorst krijgt; train je lichaam om veel meer vocht te verdragen, want je hersenen weten zelf nog niet dat je dorstig bent; bovendien ben je dan ook nog beschermd tegen oververhitting'. Het is een typisch voorbeeld van 'disease mongering', het 'verkopen' van een niet bestaande ziekte, teneinde hiervoor een markt te scheppen.
In 2009 schreef ik al een artikel hierover: 'Pil zoekt kwaal'.

Hyponatriëmie

Medisch gezien is hier zelfs sprake van een ernstig risico, omdat door te veel drinken het natriumgehalte in het serum te laag wordt, waardoor water in de lichaamscellen gaat vloeien. De volgende verschijnselen kunnen zich dan voordoen: gezwollen vingers, een te nauw zittend horloge, misselijkheid, braken, toenemende hoofdpijn en een gevoel van je niet goed voelen. Vervolgens ontstaat er een toenemende zwelling in de hersenen, wat leidt tot verwarring en geagiteerdheid. Als deze signalen worden genegeerd, raakt men in coma tot de dood erop volgt.

Het enig juiste advies

Als je sport of op een andere manier je lichamelijk inspant, drink pas als je dorst hebt, bij voorkeur water, tot de dorst is gelest. Zo simpel is dat en gezond.

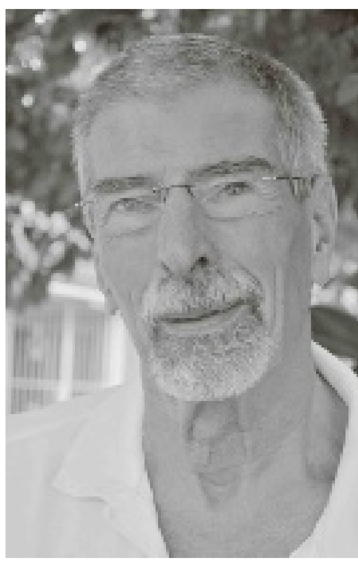

Hans de Haan is arts en wetenschapsjournalist. Hij is jarenlang actief geweest op Curaçao als medisch adviseur bij diverse instanties.

Beweging

Verzorg je telomeer!

Een telomeer is een stukje DNA aan het uiteinde van een chromosoom. Bij iedere celdeling wordt de telomeer een stukje korter. Een telomeer kan je vergelijken met het stukje plastic aan het uiteinde van een schoenveter. Dit slijt bij gebruik.

Tekst: CVF

De telomeer beschermt het DNA, zoals het stukje plastic de schoenveter beschermt. Als de telomeer te kort wordt, gaat het DNA van de chromosoom schade oplopen zoals de veter gaat rafelen als het plasticje slijt. De cel kan zich niet meer delen, wordt oud en gaat dood. Menselijke cellen bereiken dit stadium na zo'n vijftig, zestig delingen. De lengte van de uiteinden van de chromosomen - de telomeren - geeft aan hoeveel celdelingen er nog mogelijk zijn. Er is een verband tussen korte telomeren en veroudering en de kans op kanker en andere aandoeningen die op latere leeftijd optreden. Chronische ontstekingsprocessen versnellen het aantal celdelingen en verkorten daarmee de lengte van de telomeren. Dat roept de vraag op of de verkorting van de telomeren valt tegen te gaan, zodat we de veroudering en alle ziektes die hiermee samengaan een halt toe kunnen roepen.
De laatste jaren wordt er steeds meer bekend over deze DNA-beschermers, ofwel deze telomeren. In 2009 ontvingen celbiologe Elizabeth Blackburn, Carol Greider en Jack Szostak voor hun talloze ontdekkingen op dit gebied de Nobelprijs voor de Geneeskunde. Deze groep wordt verantwoordelijk gehouden voor het identificeren van de uiteinden van chromosomen (telomeren) en de ontdekking van het enzym telomerase. Telomerase is een stof die de telomeren verlengt. De groep is al sinds de jaren 80 bezig met onderzoek op dit gebied.

Lichaamsbeweging

Dat lichaamsbeweging zorgt voor het jonger blijven was allang duidelijk. Een 65-jarige vrouw die haar leven actief heeft doorgebracht, ziet er over het algemeen jonger en vitaler uit dan de 65-jarige vrouw die een inactief leven heeft geleid. De bloedsomloop en ademhaling blijven in betere conditie, de huid blijft gezonder, de spieren krachtiger en de botten sterker.
De laatste jaren wordt er steeds vaker gepubliceerd over de lengte van telomeren en beweging.
In 2003 ontdekte een groep onderzoekers uit Zuid-Afrika wat er aan de hand was met atleten met extreme chronische vermoeidheid. In het tijdschrift Medicine and Science in Sports and Exercise publiceerden ze hun bevindingen dat de groep extreem vermoeide sporters een ander spier-DNA had. De telomeren waren beduidend korter dan de telomeren van gezonde atleten. De spiercellen van extreme sporters zijn onderhevig aan zware stress en moeten zich regelmatig vernieuwen. Op een gegeven moment hebben de telomeren zich zo vaak gedeeld, dat de spiercellen afsterven. De onderzoekers denken dat de sporters hun satellietcellen te vaak hebben aangesproken. Satellietcellen zijn cellen die een spiercel bij zich hebben en die zich kunnen ontwikkelen tot een spiercel, indien nodig.
In 2007 publiceerde een groep Zweedse onderzoekers in het tijdschrift Medicine and Science in Sports and Exercise dat personen die aan powerlifting doet 'jongere' spiercellen hebben dan de groep die niet aan powerlifting doet. De telomeren van het DNA in de spiercellen van de powerlifters zijn langer dan de telomeren in de spiercellen van niet-sporters.
In 2008 is er een studie gepubliceerd door een groep Britse onderzoekers van King's College London in de Archives of Internal Medicine (arch. Intern. Med. Jan 28; 168 (2):131-2). Zij meldden dat de telomeren in witte bloedcellen, die het lichaam beschermen tegen vreemde indringers en ontspoorde eigen cellen, langer zijn naarmate iemand meer beweegt. Deze groep onderzoekers onderzocht de lengte van de telomeren in witte bloedcellen van 2401 tweelingen. Het feit dat de onderzoeksgroep uit tweelingen bestond is van belang omdat bekend is dat de lengte van telomeren deels genetisch bepaald is. Deze groep tweelingen verschafte de onderzoekers informatie over hun medische voorgeschiedenis, rookgewoonten, sociaaleconomische status, lichamelijke activiteit op het werk en in de vrije tijd. Uit deze studie kwam naar voren dat de personen die lichamelijk actief waren gedurende hun vrije tijd langere telomeren hadden dan de groep die hun vrije tijd inactief doorbracht. Actief betekende dat ze gemiddeld 199 minuten per week besteedden aan lichamelijke beweging.

De conclusie van de onderzoekers van King's College is dat als je veel lichamelijk actief bent, je erfelijk materiaal 10 jaar jonger is dan dat het zou zijn als je je leven doorbrengt op een stoel of een bank. Het bewegen remt dus het verouderingsproces, omdat onder meer je telomeren langer zijn.
Een Duitse onderzoeksgroep uit Hamburg publiceerde in 2009 in het tijdschrift Circulation van de American HeartAssociation, dat intensief bewegen beschermt tegen telomeerverkorting. Ze bestudeerden professionele lopers van middelbare leeftijd (atleten) en vergeleken deze groep met een groep personen van dezelfde leeftijd die niet regelmatig lichamelijk actief was. De belangrijkste bevinding van deze studie is dat fysieke inspanning leidt tot de aanmaak van het enzym telomerase, waardoor de telomeer stabieler was en dus langer intact bleef.
Ook deze groep laat zien dat fysieke activiteit een anti-aging effect heeft op cellulair niveau. Lichaamsbeweging kan de veroudering van het hart en bloedsomloopsysteem voorkomen. Deze studie toont aan dat lichamelijke beweging het risico op leeftijdsgerelateerde ziektes kan verminderen.
Samenvattend is de conclusie dat 3 uur lichamelijke beweging in de vrije tijd per week ertoe bijdraagt dat de telomeren langer blijven. Dit blijkt onafhankelijk van leeftijd, geslacht, gewicht, roken, sociaaleconomische status en de fysieke activiteit op het werk.
Extreme duursporten (zoals ultramarathon) lijken de telomeren korter te maken, dit geldt tevens voor extreme krachttraining (zoals zeer enthousiaste powerlifters). Het advies is dan ook om regelmatig intensieve fysieke inspanning te leveren. Deze fysieke inspanning dient te bestaan uit zowel conditietraining zoals lopen, als spierversterkende oefeningen. De intensiteit van de oefeningen is wel degelijk van belang. Gewoon maar een beetje lopen heeft veel minder effect dan stevig doorstappen (en indien mogelijk hardlopen). Af en toe lichte spierversterkende oefeningen zijn minder effectief dan gerichte intensieve spiertraining, waarbij wel degelijk gezweet wordt.

De rubriek 'Beweging' verschijnt om de week in de Ñapa en wordt verzorgd door de Curaçaose Vereniging van Fysiotherapeuten. Meer informatie: www.fysiotherapiecuracao.com of email info@fysiotherapiecuracao.com.

Zanger Lou Prince:

‘Het komt allemaal door jou’

Een houten gitaar, blikjes en pannen, vorken en lepels. Zo begon hij in de Heelsumstraat in Steenrijk met musiceren: Lou Prince. Inmiddels is hij uitgegroeid tot een zanger van formaat, die optrad in Kaapstad, Las Vegas, Portugal, maar ook met regelmaat weer op Curaçaose bodem te vinden is. “Want als je Lou zegt, zeg je Curaçao.”

Tekst en foto’s: Mineke de Vries

“Als die vliegtuigdeuren opengaan en ik Curaçao ruik, dan ben ik echt weer thuis”, aldus Lou Prince. Hij komt een aantal keren per jaar ‘naar huis’ en heeft dan weer maanden moeite om in Nederland te acclimatiseren. “Ik blijf dan met die beelden zitten.” Hij zingt behalve onder meer in het Engels, Nederlands en Spaans ook veel in het Papiamentu: voor het thuisfront, waar dat dan ook ter wereld is. Bij al zijn optredens willen mensen zijn taal horen, de Antillianen, maar ook mensen die benieuwd zijn hoe dat nou klinkt, dat Papiamentu. Lou Prince: “Mensen zijn geïnteresseerd in je cultuur, het geeft een meerwaarde als je ze dat kunt laten horen.” Zijn nummer ‘Dushi Kòrsou, den bo brasa - ik ben in jouw armen geboren’ maakt veel emoties los, bij zijn publiek en ook nog steeds bij hemzelf. Prince trad onlangs nog

> Het zijn maar twee uurtjes, maar als ze binnenkomen en ze horen de klanken van de merengue dan zie je ze opleven. De rollators gaan zelfs aan de kant en ze dansen!

op in Rotterdam bij een groep oudere Antillianen. “Het zijn maar twee uurtjes, maar als ze binnenkomen en ze horen de klanken van de merengue dan zie je ze opleven. De rollators gaan zelfs aan de kant en ze dansen!” Hij organiseerde recent ook een gospelconcert voor Antillianen met een Afrikaans koor. Dat was echt kippenvel, volgens Prince. Sinds een paar maanden loopt hij met een idee rond om een soort theatershow te gaan maken, dat zoiets moet gaan heten als Bring back Curaçao. “Er zijn zó veel mensen in Nederland die verlangen naar Curaçao, die zalen moeten vol zitten.”

De koelkast in

Vanaf de Heelsumstraat verhuisde het gezin met drie zonen en zes dochters naar een bovenwoning aan de Pietermaaiweg tegenover de limonadefabriek en boven de praktijk van KNO-arts Bierman. Als hij thuis kwam van de Brionschool schoven steeds vriendjes aan om te musiceren met zelf meegebrachte pannen en bestek, maar vanaf zijn zevenste wist Lou Prince het zeker: hij wilde zanger worden. “Ik pikte de gitaar van mijn broer in als hij weg was en zong mijn eigen liedjes.” Maar toen Prince vijftien was, besloten zijn ouders - op advies van één van de dochters die al in Nederland was en het leerklimaat daar veel beter vond - om met het hele gezin naar Rotterdam te verhuizen. “Ik vond het vreselijk, alsof je een postzegel op je rug geplakt krijgt, een one way ticket. Ik wist niet wat me overkwam, het was alsof je een koelkast invloog.” Hoewel hij op school Nederlands had gesproken, was het vooral Papiamentu wat hij met vrienden thuis sprak. Dat was lastig in Nederland en daarbij het feit dat je hele dagen naar school moest. Hij begon met een technische opleiding met de bedoeling verkoper te worden in technische winkels. “In Nederland word je ontzettend gestimuleerd je diploma te halen, het is een papieren land.”

Zanger Lou Prince: „Als je Lou zegt, zegt je dushi Korsou.”

> In Nederland word je ontzettend gestimuleerd je diploma te halen, het is een papieren land.

Mevrouw Bollenkamp

Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan. De behoefte aan muziek liet Lou Prince niet los. Hij leerde zichzelf drummen en trad op met bandjes, als drummer of zanger en ging later op gitaarles. Van het een kwam het ander en toen brak de episode aan van de talentenjachten, aldus Prince. “We kregen allerlei aanvragen en wonnen elke keer de eerste prijs. Het was in de tijd dat de eigenaar van een hotel in Rotterdam ons aanbood om daar gratis te repeteren. En de werkelijke omslag kwam toen de zoon van de eigenaar mij zei dat ik een privéleraar voor zang moest zoeken. Onzin natuurlijk, want ik kon toch zingen, dat had ik wel bewezen. Maar soms opeens gebeuren er dan dingen die geen toeval kunnen zijn. Wij woonden op nummer 37 en op nummer 47 woonde mevrouw Bollenkamp, hoofddocent zang aan het conservatorium. Ik was een goede twintig jaar en belde maar eens aan bij deze mevrouw. Ze nam plaats achter de vleugel en liet me do re mi fa sol nazingen, wat ik natuurlijk niet kon. Ik vroeg of ik zelf wat mocht zingen en zong And I love you so voor haar en mijn bariton maakte indruk op haar. Ze wilde het wel aangaan met mij, ik kon zangles krijgen op drie voorwaarden: ik mocht niet roken, niet drinken én, een jaar niet meer zingen. De eerste twee voorwaarden waren geen punt, maar de derde, daar moest ik wel even over nadenken.” Maar een week later belde Lou Prince weer aan bij mevrouw Bollenkamp en de lessen begonnen. “Je moet weten, wat wij op dat podium deden, was als een stel hippies staan te schreeuwen en te gillen. Mevrouw Bollenkamp wilde dat ik eerst alles afbouwde, begon daarna met me opnieuw te scholen om vervolgens weer op te bouwen. Daarbij leerde ik ook nog eens dat je stembanden had, waar die zaten en hoe dat werkte, dat je je spieren kunt oefenen etcetera.” Prince is haar dankbaarder dan wie dan ook. “Het heeft me op zo’n ander niveau gebracht en je komt dan ook in contact met een ander soort artiesten. Ik kon opeens meepraten en de progressie was enorm.”

Lou verzorgde met balletdanseressen en koorzangeressen shows voor John de Mol evenementenbureau.

Vanaf zijn zevende wist hij het al: ‘Zingen is mijn passie’.

Naar de roem

Toen hij op zijn werk in de winkel alleen maar liep te zingen, zeiden ze daar op een dag dat hij de overstap maar moest gaan maken naar de muziekwereld. Hij werd gescout door de TROS, waar hij vijf nummers mocht opnemen. Zo kwam hij in de ‘scene’ en werd gevraagd voor het entertainmentbureau van John de Mol en Frank Wentink. “We waren met vier koorzangeressen, twaalf balletdanseressen en ik dan als zanger. Het was een topconcept, we verzorgden allerlei feesten, voor bedrijven die zoveel jaar bestonden, bruiloften, KLM-feesten met duizenden gasten. We hadden thema’s en hadden dan een voor-dinershow, een voor-het-nagerechtshow en een finale act na het nagerecht.” Hierdoor kreeg hij meer en meer bekendheid en kwam in contact met de producer van André Hazes, Tim Griek. “Ik mocht het voorprogramma van André Hazes doen, vond dat helemaal geweldig en stond samen met hem en Ben Cramer op het podium, maakte kennis met Tina Turner en Charles Aznavour en bracht mijn eerste single uit eind jaren tachtig, Tears on my pillow.” Via het entertainment van John de Mol kwam Lou Prince terecht in shows van Ron Brandsteder, Linda de Mol en bijvoorbeeld in het programma ‘Doet ie het of doet ie het niet’ van Peter Jan Rens. “Zo ontwikkel je een grote diversiteit en veel stijlen.” Oftewel, Lou Prince was een rijzende ster.

> Ik mocht het voorprogramma van André Hazes doen, vond dat helemaal geweldig en stond samen met hem en Ben Cramer op het podium, maakte kennis met Tina Turner en Charles Aznavour en bracht mijn eerste single uit eind jaren tachtig, Tears on my pillow.

De stilte na de show

De liedjes die hij zingt zijn ofwel van andere artiesten of zijn eigen liedjes. “Het gekke is, de meeste inspiratie heb ik na een grote show. Je bereidt je eerst lang voor, bent bezig met de opbouw naar de show, je werkt ergens naartoe. Op het moment van de show zelf blaas je uit en daarna kom je in een soort rustperiode. Dan komt alles terug op een andere manier. Je verifieert, lijkt het wel, wat je gedaan hebt, het is een nabeschouwing en daar maak je weer een eigen vertolking van. Er komen in die stilte na de show muziek, teksten en beelden bij je binnen. Ik moet ze dan wel meteen opnemen, want de volgende dag ben ik ze kwijt. Maar daar komen wel de mooiste dingen uit voort.”
Al met al betrad Lou Prince podia in de gehele wereld, zoals Kaapstad, Monaco, New Dehli, Budapest, Saint Tropez, Rome, Las Vegas en andere chique nachtclubs in de Verenigde Staten. “Vroeger zag ik niets van een land. Ik verdween in mijn hotel, deed mijn optredens en was weer weg. Ik zag de omgeving vanuit mijn hotelkamer. Wat ik nog wel weet, was dat ik in Hongarije uit mijn hotelkamer uitzicht had over het Balatonmeer. Dat bevreemdde mij als Curaçaoënaar zo enorm; ik was gewend dat als je de zee insprong, het water snel de diepte in ging. Maar dit meer blijft zo ver je kunt kijken heel ondiep. Je ziet de mensen op grote afstand nog staan, dat was één van mijn eerste ‘vreemde’ ervaringen in Europa. Tegenwoordig geniet ik meer van de omgeving en knoop ik er soms een vakantie aan vast. Er komt meer rust, dat zal wel aan het klimmen der jaren liggen.”

Bij Maxim’s

Vorig jaar gaf Lou Prince nog een spontaan optreden in Maxim’s aan de Caracasbaai, samen met Juni Juliet. “Het was meer vakantie - heerlijk in het Morena Resort - dus ik heb niet veel meer gedaan dan dat en een paar liedjes gezongen bij Cabana.” Overigens was Prince vroeger ook op de Curaçaose televisie te zien bij het programma Morù Bon Dia en deed mee aan een radioprogramma. Volgend jaar in februari komt hij voorafgaand aan een concert in Las Vegas weer naar Curaçao waar hij diverse optredens verzorgt. Wat hem bij zijn muziek uit Curaçao inspireert is eigenlijk alles van het eiland. “En daarbij bereid ik mijn shows voor zoals je een Curaçaose maaltijd bereidt: met eindeloos veel tijd en zorg en verrukkelijke ingrediënten.”

Educatie essentieel

Eén broer van het hele gezin woont op Bonaire, de rest is vertrokken naar Nederland. “Als hij belt en vertelt over daar, het weer, het strand, het leventje, zijn we hier allemaal jaloers.” Maar hoe hij ook naar Curaçao kan verlangen, hij ziet ook de kansen die hij in Nederland heeft gekregen. “Was ik op Curaçao gebleven, dan was ik ook gaan zingen, ongetwijfeld, maar dan had ik de educatie gemist en dan had ik me op een ander niveau begeven. En educatie, ik kan het niet genoeg zeggen - ook tegen de jeugd - is essentieel.”

Momenteel is Lou Prince bezig met een volgende single: ‘Het komt allemaal door jou’. Het nummer is door de Rotterdammer Dick van Stralen geschreven en de muziek werd gecomponeerd door René Calame, een vriend van Prince. Er waren al verschillende try-outs en zo was hij ook in september aanwezig bij de lancering van het nieuwe Nederlandse tijdschrift Gooisch. “We zijn hard bezig de single zoveel mogelijk gedraaid te krijgen op de Nederlandse radio en tv zodat deze kan doorbreken en hopelijk straks ook op Curaçao te horen is!” De gedachte achter dit lied is dat iedereen je een stapje op weg helpt in je leven, in je carrière, dat je alles te danken hebt aan anderen, dus ook aan jou en jou en jou.

Expositie

Aziza en Anastatia

Volgende week zaterdag exposeren Carl Ariza en Ailsa Anastatia bij Soliana Bonapart & Aardenburg Advocaten.

Carl Ariza werd in 1973 geboren op Curaçao. Ariza wekt de indruk een kunstenaar te zijn die met een heel eigen stijl zijn bezorgdheid of betrokkenheid uit in zijn schilderijen. In 1998 werd hij genomineerd voor de Academie Prijs en de Hustinx Prijs. Ariza heeft de volgende gedachte bij zijn kunst: "Het gebeurt diep in onze gedachten. We leggen verbanden, een déjà vu misschien. Een fractie, een glimp van een indruk, van ooit waardevolle gedachten." Ariza studeerde in 1999 af aan de Academie voor Beeldende Kunsten te Maastricht.

Ailsa Anastatia (1978) is geboren op Curaçao. Haar schilderijen, etsen en collages zijn abstract/figuratief en in al haar werk speelt het concept ruimte een centrale rol. Daarmee doelt Anastatia op ruimte in de ruimste zin van het woord: zowel universeel, spiritueel, architectonisch en landschappelijk. De toeschouwer wordt uitgenodigd om 'in haar werk te stappen en het zich eigen te maken'. Ruimte bevestigt voor Anastatia 'het bestaan'. Anastatia studeerde in 2004 af aan de Hogeschool voor de Kunsten te Amsterdam.

Werk van Ailsa Anastasia

Film

Curaçao IFFR project

'Short Movies, BIG Stories' zoekt jong filmtalent

Het Curaçao International Film Festival Rotterdam wil laten zien dat er nog veel meer interessante films en documentaires bestaan dan die je gewoonlijk in de bioscoop of op televisie ziet. En dat je die zelf ook kunt maken.

CURAÇAO INTERNATIONAL FILM FESTIVAL ROTTERDAM

De voorbereidingen voor de tweede editie van het vierdaagse Curaçao International Film Festival Rotterdam (Curaçao IFFR) zijn in volle gang. Het festival wordt gehouden van 4 tot en met 7 april 2013.

Voor de tweede editie van Curaçao IFFR wordt de filmcompetitie 'Short Movies, BIG Stories' weer georganiseerd. De competitie is bedoeld voor jongeren in de leeftijd van 13 - 21 jaar. Alle middelbare scholen ontvangen een uitnodiging om deel te nemen aan de diverse filmworkshops en cursussen. De bedoeling is dat er individueel of in een groep van maximaal drie personen een korte film wordt gemaakt van maximaal 5 minuten. Deze kan gemaakt worden met een fotocamera, een flip cam, of zelfs met je telefoon.

Er zijn vier genre-categorieën waaruit gekozen kan worden: Documentaire, Fictie, Muziek Video of Animatie en de thema's voor 2013 zijn: All that Salsa, Miracles en Forgotten Trades. De winnaar van elke categorie wordt beloond met de Juryprijs van maar liefst duizend gulden.

De films van de vier categorie-winnaars worden vervolgens vertoond tijdens het Curaçao IFFR in april 2013 en maken kans op de Publieksprijs: een volledig betaalde reis naar Nederland voor het bezoeken van het International Film Festival Rotterdam 2014, waar de winnaar van de Publieksprijs de winnende film mag presenteren.

Oproep: Heb jij een verhaal te vertellen, ben je creatief, kun je acteren, dansen en/of zingen, heb je oog voor detail en sterke beelden? Laat je filmtalenten zien en schrijf je in voor de filmcompetitie 'Short Movies, BIG Stories.'

Voor uitgebreide informatie, voorwaarden en inschrijving neem contact op met Curaçao IFFR via e-mail: projectciffr@gmail.com of bezoek de website: www.curacaoiffr.com

Inzendingen dienen uiterlijk 31 januari 2013 binnen te zijn bij: projectciffr@gmail.com

Culturele Agenda

KUNST & EXPOSITIES

A breast or two
Vrijdag 26 oktober om 20.00 uur is de vernissage van 'A breast or two' bij de Mon Art Gallery in het Renaissance Rif Fort.
'A breast or two' is gebaseerd op een gedicht van Nicole Grimmelt, zelf een kankeroverlevende. Veel kunstenaars doen mee aan deze expositie, waarvan een deel van de opbrengst gaat naar de oncologische afdeling van het Sint Elisabeth Hospitaal voor een gespecialiseerde kliniek. Dr. Franke Scheper zal het openingswoord uitspreken. Voor meer informatie kunt u bellen naar 462.2977 of www.monartgallerycuracao.com.
De expositie is al vanaf dinsdag 23 oktober te bezichtigen en is op zondag 28 oktober speciaal geopend tussen 11.00 en 14.00 uur.

Expositie Soliana Bonapart & Aardenburg
Zaterdag 27 oktober tussen 09.00 en 16.00 uur bent u van harte welkom op het kantoor van Soliana Bonapart & Aardenburg Advocaten te Pietermaai 23 om een tentoonstelling te bezichtigen van kunstwerken van Carl Ariza en Ailsa Anastatia. Beiden waren vertegenwoordigd met een kunstwerk op de toonaangevende overzichtsexpositie in 2010 'Antepasado di Futuro'. (zie kader)

Verkoopexpositie kunst en antiek
Zondag 28 oktober bent u tussen 10.00 en 12.00 uur van harte welkom in De Toonkamer van Landhuis Habaai waar u een verkoopexpositie van kunst en antiek uit de collectie van Barbara Smeets kunt bijwonen. Samen met May Henriquez en Ben Smit opende Barbara Smeets de eerste galerie voor moderne kunst op het eiland, Galerie de Boog. Veel bekende Nederlandse kunstenaars exposeerden er maar ook opkomende lokale kunsetnaars kregen er een kans hun werk tentoon te stellen. Barbara Smeets had grote liefde voor kunst en kocht regelmatig werken aan. Een deel van haar collectie wordt nu te koop aangeboden. Jan Karel Smeets verricht de opening van deze bijzondere verkoopexpositie, die nog tot 10 november te bezichtigen zal zijn.

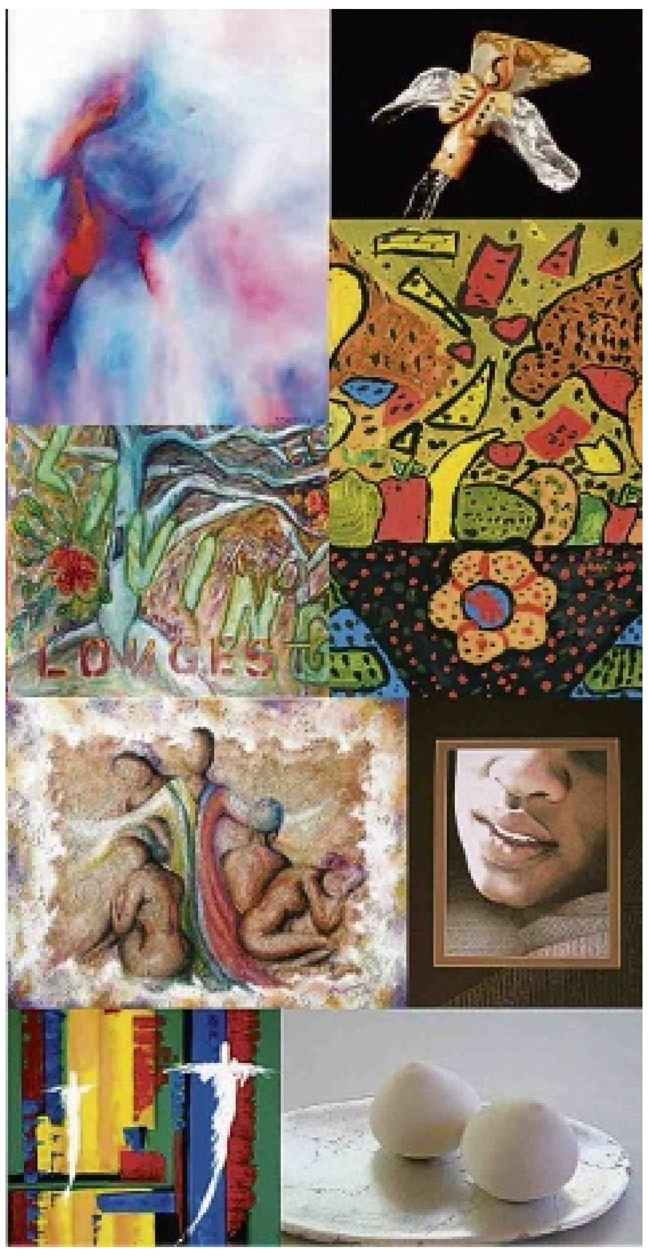

De expositie 'A breast or two' is te zien bij Mon Art Gallery.

Anthony Peelen
In Atelier Art2gether verkoopt kunstenaar Anthony Peelen zijn werken. Peelen wil een nieuwe weg inslaan met zijn kunst en zijn eerdere werken aanbieden om opgeruimd en vol nieuwe inspiratie verder te gaan. T/m zaterdag 27 oktober op afspraak.
Atelier Art2gether, Kaya Ma Pieternella M12 (afslag St. Michiel).
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Astrid van Dorp, tel. 5153141.

De vogels van Curaçao
Expositie aquarellen 'De vogels van Curaçao'. Al vele jaren komt schilderes Marianne van Veen op Curaçao. Gefascineerd door de natuur op het eiland is zij als autodidact begonnen met schilderen. Met name hebben de vogels op het eiland haar aandacht. Haar werken zijn te omschrijven als realistisch met veel aandacht voor details. Tot en met eind december exposeert zij haar aquarellen in restaurant E Lanternu, Fontijn 20 aan de Weg naar Soto. De expositie is, met uitzondering van dinsdag, dagelijks geopend van 10.00 tot 14.00 uur en van 17.00 tot 22.00 uur.

Curaçao Cultuurgids
Sinaya Wolfert komt dit jaar uit met de Curaçao Cultuurgids met agenda 2013, vele verhalen en foto's en uitneembare prentbriefkaarten. De herdenking van 150 jaar afschaffing van de slavernij staat er centraal in. Niet alleen een agenda maar ook een algemene cultuurgids voor het eiland Curaçao. Er staan interviews en verhalen in met leerzame en nuttige informatie en inzichten over de Curaçaose cultuur.
Het agendadeel kan na gebruik worden verwijderd, waarna men de rest van het boekwerk overhoudt.

NIEUW & OPMERKELIJK

Teater te den bo Bario/Theater in jouw wijk
Gezien de behoefte in de wijken aan activiteiten voor jongeren waarbij jongeren een positieve bijdrage kunnen leveren aan hun wijk wil Teater te den bo Bario theatercursussen en theatervoorstellingen brengen naar de wijken. Dit wordt gedaan door de jongeren te interesseren in een theaterworkshop waaruit een korte presentatie voorvloeit alsook door een voorstelling te presenteren in het buurtcentrum die gemaakt is door de La Tentashon Performing Art Academy. Een voorstelling die gericht is op jongeren door jongeren voor jongeren. De gedachte hierachter is dat jongeren die betrokken raken bij het theatergebeuren gemotiveerd zullen zijn om verder te gaan met het maken van producties voor de buurt. Hier kunnen de theatermakers van La Tentashon in een later stadium op inspelen. Jongeren die met theater bezig zijn krijgen meer zelfvertrouwen, de zelfredzaamheid wordt vergroot, de sociale betrokkenheid en waardering voor de omgeving nemen toe en het vandalisme af.

Binnenkort bezoekt Teater te den bo Bario: Sentro di Bario Buena Vista.
Workshopweek 20 t/m 27 oktober: Workshop dans, spel en muziek/zang.
Buurtcentrum Buena Vista.
Tijd: 17.00 - 19.00 uur.
Presentatie van The Onplugged Crew: 28 oktober van 18.00 - 20.00 uur.

DANS & THEATER

Gifts from Yemaya
Dèka, een crack addict, sjouwt met een blauw koffertje op wielen met 40 jaar levensbagage. Die bagage bestaat uit koraalstenen van het strand. Dèka weigert nog langer met haar zware vracht rond te sjouwen en wil haar stenen vanaf de Julianabrug teruggooien voor Yemaya, de godin van de zee. Een monoloog in het Nederlands, geschreven en gebracht door Germaine Jong Loy. Muziek van Isoco en Enrico Henriquez, zang Elia Isenia en Niata Augusta, dans Ivan Felipa, Marvia Laurence en Khalil Guribaldi.
Locatie: Teatro Luna Blou.
Nog te zien op zaterdag 20 oktober om 20.00 uur.
Entree: 30 gulden.
Kaarten verkrijgbaar bij Bruna en Teatro Luna Blou.

Luna Yen
La Tentashon zit volop in het Luna Yen-seizoen. Luna Yen is het 'open podium' oftewel de talentenjacht voor jongeren. In de categorieën dans, zang, acteren, rap, breakdance, hiphop, spoken word en stand up comedy mogen 15 jongeren en/of groepen laten zien wat ze kunnen.
De volgende editie is op 5 november.
Met Chris Strick, dj Carlito, winnaars Luna Yen 1e editie 2012, The Best of Luna Yen & All The Above.
Entree: 15 gulden.
Voor meer informatie: bel Teatro Luna Blou 462-2209 of mail naar latentashon@gmail.com

FILM

Filmhuis Openbare Bibliotheek
6 en 8 november: Ajami
11 en 13 december: Des hommes et des dieux
Plaats: Auditorium, Nationale Bibliotheek, Scharloo.
Tijd: 19.00 uur.

BOEKEN & LITERATUUR

De Tragiek van Bonaire
Onlangs werd De Tragiek van Bonaire van Trix van Bennekom gepresenteerd. Het boek gaat over de moeizame relatie van Nederland met de Antillen. Van Bennekom 'houdt de politiek keihard de spiegel voor, doorbreekt het stilzwijgen en legt open zenuwen bloot'.
De Tragiek van Bonaire gaat in op uiteenlopende onderwerpen zoals 'Speeltuin voor CDA-politici, met een hoofdrol voor Hans Hillen', 'De invasie van Haagse ambtenaren, onder leiding van Henk Kamp', 'Koloniaal decor voor de moord op Marlies van der Kouwe', de verlammende zwijgcultuur, een idyllisch eiland in een kolkende stroomversnelling.
Uitgeverij Village/VanDorp Educatief
www.vandorp.net / info@vandorp.net
isbn 9789461850478 / 9789461850287

Terug tot Tovar
Op zaterdag 3 november vindt bij de Mon Art Gallery in het Renaissance Rif Fort in Otrobanda om 18.00 uur de officiële presentatie plaats van het boek 'Terug tot Tovar' van Hans Vaders. Tevens een reprise van de dichtbundel 'Kate Moss in Mahaai', in oktober 2011 uitgekomen in nauwe samenwerking met beeldend kunstenaar Herman van Bergen.
'Terug tot Tovar' is vanaf begin november verkrijgbaar bij de lokale boekhandel en bij de Mon Art Gallery in het Renaissance Rif Fort in Otrobanda.
Uitgever: In de Knipscheer
ISBN13: 9789062656974

Woestijnzand
Verhalenbundel van Elodie Heloise. 'Haar verhalen ontroeren, trekken je aan je jas, stemmen tot nadenken. Maar vooral doen ze de lezer sympathie opvatten voor Curaçao', aldus Koos van den Kerkhof in zijn recensie op pagina 7 van deze Ñapa.
Uitgever: In de Knipscheer
ISBN 978-90-6265-803-9

Vuurwerk in mijn hoofd
Het eerste boek voor kinderen (11 - 12 jaar) van Roland Colastica met de titel Vuurwerk in mijn hoofd (ISBN 978 90 258 5998 5 - 30 gulden) is uitgegeven bij Leopold en op Curaçao te verkrijgen bij Bruna en Mensing's Caminada. Roland Colastica, geboren op Curaçao (1960), was de jongste van negen broers en één zus. Zijn moeder was sopraan in het kerkkoor en zijn vader een gepassioneerd verteller van filosofische verhalen. Roland (Roj) groeide dus op met muziek, zang en 'storytelling'. Hij kwam er al jong achter dat ook hij niet zonder creatieve expressie kon. De bekende kinderboekenschrijver Sjoerd Kuyper begeleidde Roland in het schrijversproces (www.rolandcolastica.com / www.leopold.nl).

VARIA

Landhuis Groot Santa Martha
Stichting Tayer Social Landhuis Groot St. Martha organiseert op 3 november van 19.00 - 22.00 uur een groot fundraisingsevenement: 'Jazz meets Cultures' ten behoeve van personen met een geestelijke of lichamelijke handicap. Het zal een bijzondere samensmelting zijn van jazz met Caribische ritmische muziek zoals tumba, tambú, seú, simadan en ritmo kombiná. Merly Augusta & D'Art, Grupo Kompèr, Dennis Aalse & his Symphonic Group, Dennis Aalse & his Big Band, Area 51, Zoyoyo met Mistika Stefania, Tico Balentien, Bleki Band & Dreams. Entree: 50 gulden. Kaartjes verkrijgbaar bij Mensing's Caminada, Tik Tak, Beep Beep en Koko Loko; voor meer info: tel. 8647872.
Iedere eerste zondag van de maand houdt Landhuis Groot Santa Martha er Open Dag. Er is een keuze uit verschillende soorten krioyo-maaltijden, een buffet, lekkernijen en drankjes. Ook zijn er producten van de werkplaatsen te koop.
Tijd: 09.00 - 15.00 uur.
Toegang volwassenen: 2,50 gulden. Kinderen: 1 gulden.
Voor meer informatie: telefoon 864-7287.

Ascencion
Iedere eerste zondag van de maand is er vanaf 10.00 uur Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het landhuis.
Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert vrijwel iedere donderdag rondleidingen over de plantage en omgeving. Vanaf 08.30 uur bent u welkom. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864-1950, 518-7265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com.

NOTEERT U ALVAST

Marshe di Pasku
In november zal Gallery Alma Blou een extra feestelijke Marshe di Pasku houden en speciaal voor de gelegenheid is dit 's avonds, namelijk zaterdagavond 10 november van 18.00 - 21.00 uur. Voor deze gelegenheid zullen er nog meer kramen zijn en alles is gericht op Kerstmis 2012, dus met kerstversieringen voor uw huis maar ook met de mogelijkheid om een origineel en handgemaakt cadeau te kopen voor onder de kerstboom. Wilt u als standhouder meedoen aan de kerstmarkt? Er is nog een beperkt aantal vrije plaatsen, dus meld u snel aan!

Kerstmarkt
Op zaterdag 1 december organiseert Landhuis Bloemhof haar 2e Kerstmarkt van 09.00 tot 14.00 uur. Zij nodigt dan ook mensen uit die hun handgemaakte artikelen voor een redelijke prijs willen verkopen tijdens de markt. Bloemhof is op zoek naar zelfgemaakte werken en producten zoals bijvoorbeeld kerstdecoraties, kleine schilderijen, kookboeken van lokale auteurs, pepperjelly, specerijen en kruidenmixen, bewerkt textiel, voorverpakte lekkernijen en hapjes, wijn, ponche crema en andere leuke artikelen die als cadeautje kunnen dienen. Prijzen voor tafels en tenten zijn tussen de 30 en 75 gulden. Als u, of iemand anders die u kent, geïnteresseerd is om te participeren, graag snel een e-mail sturen naar info@bloemhof.an of bellen naar 7375775. De ruimte is beperkt. Wie het eerste komt, het eerste maakt!

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com

‘Woestijnzand’

Elodie Heloise brengt Curaçao tot leven

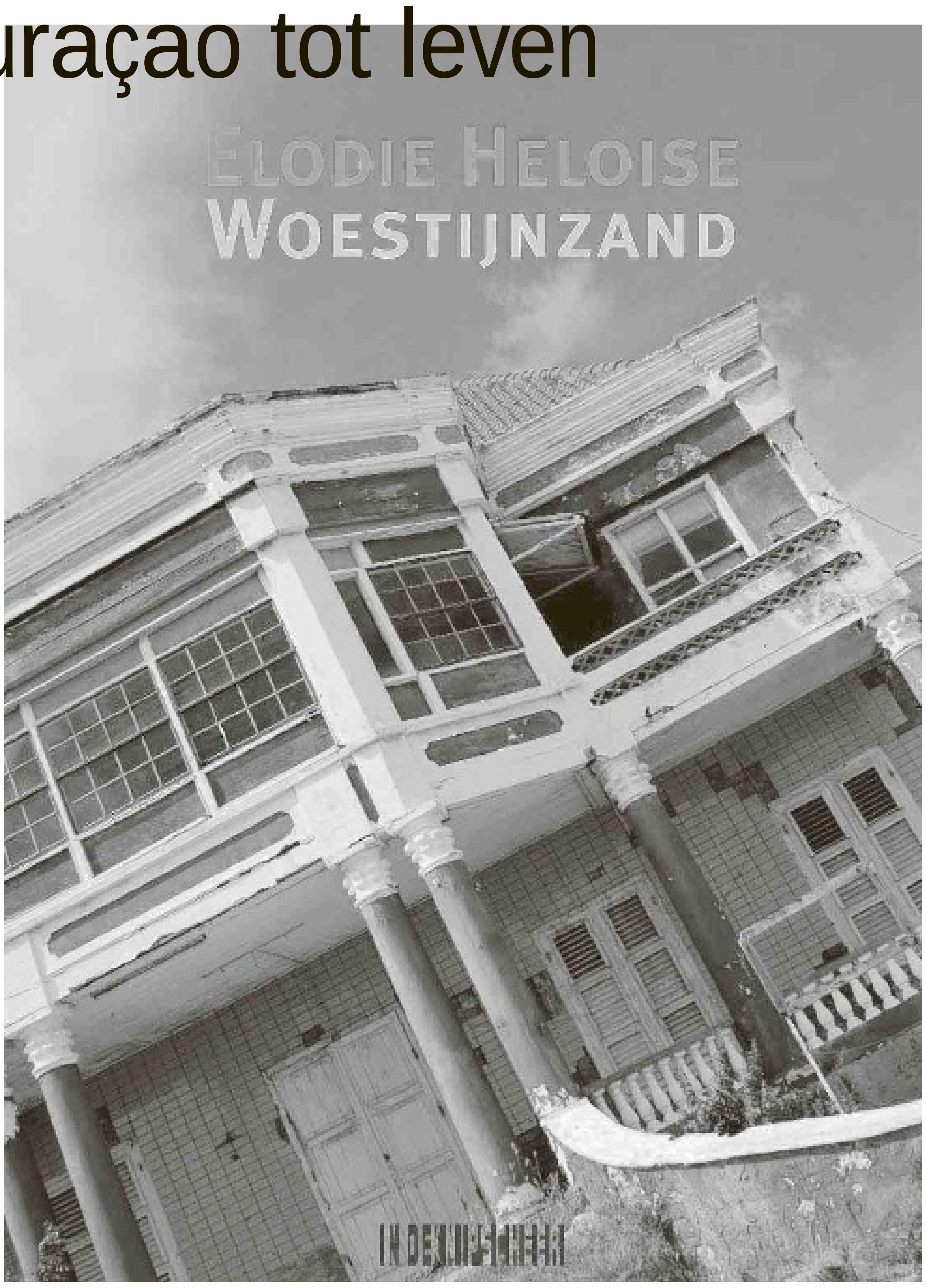

“Curaçao mijn eiland! Kom even bij me zitten.
Ja, ik weet het, je hebt weinig tijd. Maar blijf even. Ik moet je wat zeggen. De tijd is gekomen dat ik met je praat. Vooral nu je steeds meer op eigen benen staat.
Curaçao, mijn eiland, ik heb je gekregen terwijl ik niet om jou had gevraagd. Kijk niet zo geschokt. Luister naar wat ik te zeggen heb. Dit is niet nieuw, je hebt het altijd gevoeld en geweten. Ik heb er alleen nooit woorden aan gewijd. Het is tijd om de stilte te doorbreken.”

Tekst: Koos van den Kerkhof

De ikfiguur in de Epiloog van de verhalenbundel Woestijnzand steekt een monoloog af die er niet om liegt. Curaçaoënaar of niet, het is een monoloog die je raakt omdat Curaçao niets teruggezegt. Alsof ze een mokkende afgewezen geliefde is.

Met haar eerste verhalenbundel Woestijnzand heeft schrijver Elodie Heloise een nieuwe bijdrage geleverd aan de Curaçaose literatuur die er mag zijn. Ze beschikt over een natuurlijk verteltalent dat de weg vindt tussen vernieuwing en traditie en het eiland een oorspronkelijke literaire stem geeft. Haar verhalen beginnen vrijwel altijd abrupt in een situatie, maken de lezer getuige van de vertelde werkelijkheid en hebben niet altijd plot.

‘Ik noem je alleen maar “neger”.’
‘Dat is schelden.’
‘Hoezo? Jij noemt mij toch “makamba”.’
‘Dat is geen schelden. “Neger” zeggen wel.’
‘O, ja, waarom dan?’
‘Omdat je het met “neger” hebt over mijn kleur.’
“En jij met je “makamba” niet zeker?’

Heloise gaat geen enkel thema uit de weg. Of het nu discriminatie is, vergankelijkheid, overleven, slavernij, overspel of de botsing van magie en artsenij. Alles wat de geschiedenis heeft voortgebracht, opduikt in de hedendaagse realiteit maakt ze tot onderwerp van haar verhalen.

Op haar tochten in een pick-up over het eiland ontmoette ze mensen, beleefde ze momenten die ze heeft neergelegd in verhalen.

Kleur

Die verhalen bracht ze samen in de bundel Woestijnzand. Een bundel die je leest en moet lezen omdat hij je vanaf de eerste bladzijde beetpakt. Beetpakt in de Proloog, een dialoog tussen twee mensen. Een dialoog waarin de een de ander verwijt hem te discrimineren met de benaming neger terwijl de beledigde persoon de ander makamba noemt.

‘Ik noem je alleen maar “neger”.’
‘Dat is schelden.’
‘Hoezo? Jij noemt mij toch “makamba”.’
‘Dat is geen schelden. “Neger” zeggen wel.’
‘O, ja, waarom dan?’
‘Omdat je het met “neger” hebt over mijn kleur.’
“En jij met je “makamba” niet zeker?’

Niets is Heloise te moeilijk in haar tien lange en twaalf korte verhalen die samen de bundel uitmaken.

In het lange titelverhaal vertelt een vrouw het verhaal van een slavin die zwanger werd van de zoon van de plantage-eigenaar Johan Andriessen. Kort na de geboorte van het kind valt hij met de bomba, de opzichter, bij haar binnen.

‘Johan liep recht op Melitza af en rukte de doek van het kind. Hij zag het lichte vel. Vol afgrijzen keek hij ernaar. Hij sloeg het doek dicht, knikte naar de bomba en verliet de hut. De bomba grijnsde en trok het kind uit Melitza’s armen.’

Naast dit verhaal dat teruggaat in de geschiedenis vindt de lezer in de bundel ook een volksverhaal als Schelpenvlees waarin twee geliefden proberen te overleven tegenover een vijandige zee die hen berooft van vrijwel alles. In beeldrijke taal creëert Heloise een wrang sprookje.

In het lange laatste verhaal wordt een vrouw van beschaafde komaf getekend als een tirannieke meesteres die haar personeel onderdrukt en de schijn van een huwelijk ophoudt.

Maar ook in haar zeer korte verhalen weet ze net die emotie te raken waardoor de lezer geprikkeld wordt. Zo is er het verhaal van de vrouw die het goud in haar gebit wil laten verwijderen. En de geschiedenis van drie zoons van een moeder en verschillende vaders die waken over hun kleine zusje.

Soms blijven die verhalen wat anekdotisch zoals Papialands dat de niet-native speaker alleen met hulp van de woordenlijst kan lezen. Maar soms zijn het ook treffende observaties. Zoals die van een vrouw die vluchtend voor de regen op de overdekte markt terechtkomt waar ze blijkbaar nooit komt.

Ook bevat de bundel verhalen waaruit nostalgie en heimwee spreekt. Bijvoorbeeld de schets over een koopman die vertrekt en zijn huis overlaat aan een waker die het langzaam in verval ziet raken. Of de vertelling over een vrouw die een hoed heeft gekocht voor haar man en denkt aan hem bij een cocktail op een terras.

Heden

Tegenover de historie van de slavin en de vertrekkende koopman staat het heden. In Dutch Treat zien we hoe de hoofdpersoon vanwege de smokkelpraktijken bij haar aankomst op Schiphol scherp wordt gecontroleerd. Tot haar toenemende ergernis.

‘Bij de deur word ik aangerand door een hond. Opdringerig drukt hij zijn snuit in mijn kruis. Ik probeer achteruit te deinzen maar stuit op de rij mensen achter mij. Ik ben klemgezet, van voren en van achteren. Aan de hond zit een man vast die naar mij loert.’

Ook op Curaçao zelf worden dingen overdreven. Een dreigende orkaan, gehyped in de media, leidt tot een run op de supermarkt. Een gezin probeert zich te beveiligen tegen het stormgeweld en wacht de eerste hoosbuien af in de veilige badkamer.

Elodie Heloise maakt in het zeer korte verhaal Mysterie een toespeling op de traditie waarin ze staat. Een pompbediende, een meisje, leest gefascineerd Frank Martinus Arions Dubbelspel en de ik laat haar in het ongewisse over de afloop van het verhaal. Het is een toespeling op de traditie van de scherp observerende verhalenverteller zoals we die kennen uit het werk van Tsjechov.

Heloise vertelt verhalen als Jerkchicken waarin plots te midden van de verbale agressie die een keurige dame tentoonspreidt een soort dierlijke seks losbreekt tussen haar en de Haïtiaanse tuinman. Verhalen als Den Wowo waarin een violist een brief krijgt van zijn vriend de schilder die hij pas een week later mag openen. Een dag nadat zijn vriend een definitief besluit heeft genomen blijkt later. Verhalen als De bloedende boom waarin een arts een flamboyant wil laten omzagen die geheimzinnige krachten bezit. ‘Harold kijkt zijn tuin in en ziet de flamboyant. Hij is van zijn plek geweken en lijkt op Harold af te komen. In het maanlicht reiken zijn afgestorven takken naar hem. Harold sluit de luiken met een klap dicht. Vanachter de shutters gluurt hij nog eens en ziet dat de boom staat waar hij altijd heeft gestaan. Hij wrijft in zijn ogen, kijkt nog eens en stapt dan zijn bed weer in. Vastbesloten. Morgen gaat die boom eraan. Al moet hij hem eigenhandig uitgraven.’ Het zijn geheimzinnige krachten die hem herinneren aan zijn moeder en uiteindelijk dwingen zijn beroepscode opzij te zetten.

Elodie Heloise is er zonder meer in geslaagd haar Curaçao met zijn bewoners tot leven te brengen. Een eiland vol tegenstellingen, heftige emoties, onvervulde verlangens, afgunst, liefde, hebzucht en ook humor.

Haar verhalen ontroeren, trekken je aan je jas, stemmen tot nadenken. Maar vooral doen ze de lezer sympathie opvatten voor Curaçao. Als het waar is dat de naam van het eiland afstamt van het Portugese woord, coraçao, een eiland met een hart.

Leesvoer

Dit zijn de namen

Pontus Beg is commissaris van politie in Michailopol, een perifere grensstad in de steppe. Als de winter invalt, wordt er een groep uitgeteerde vluchtelingen gesignaleerd in de straten van zijn stad.

Niemand weet wie zij zijn, hun spookachtige aanwezigheid veroorzaakt angst en onrust. Als ze uiteindelijk worden opgepakt, wordt in hun bagage het bewijsstuk van een gruwelijke misdaad gevonden. Stukje bij beetje ontrafelt Pontus Beg de toedracht, en daarmee de geschiedenis van hun helletocht.

De barre reis van de migranten raakt gaandeweg het onderzoek verweven met de ontdekking die Pontus Beg doet over zijn eigen afkomst. De ontmoeting met een oude rabbijn, de laatste jood van Michailopol, leert hem de werkelijkheid kennen over zichzelf. Zijn plaats in de wereld is een andere dan hij altijd heeft gedacht.

‘Dit zijn de namen’ is een waar kunststuk: Tommy Wieringa weet de duistere binnenwereld van de mens met humor en wijsheid te verbinden aan de grotere thematiek van immigratie, de vraag naar wie wij zijn, en of verlossing mogelijk is.

Titel: Dit zijn de namen
Auteur: Tommy Wieringa
Uitgever: De Bezige Bij
ISBN/EAN: 9789023472698

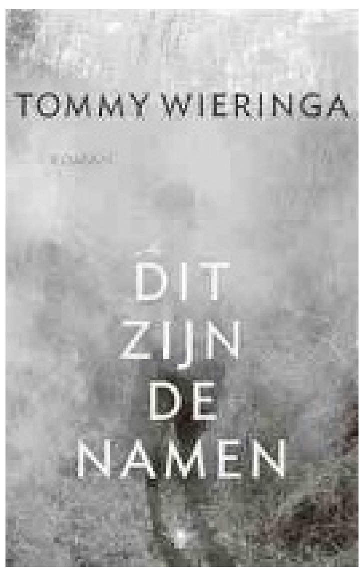

Ars Poëtica

Afgunst

Afgunst, adder, is geduldig,
haar beet verraderlijk.
De overvloed aan stenen, gras en struikgewas
waartussen wij bewegen, laat dat toe.

Het langzaam werkend vergif, verrotting der beenderen,
is onontbeerlijk, brengt ons haast, verbetenheid, volharding.

Alvorens definitief in elkaar te zakken
(het deert me niet, omdat het ook jou gebeurt)
dient tenminste iemand overtroffen.

Hoger dan de eigen afgunst staat de nijd der naasten.
Leun tevreden achterover in het volle zicht van zwakken.
Het zengen van de zon: goedkeuring. Ons onvermoeibaar streven.

Mark Boog
Uit: De encyclopedie van de grote woorden
Cossee, Amsterdam 2005

Huntu Kòrsou

Waardevol afval (1)

U leest de titel en denkt: hoezo is afval waardevol? Afval is toch iets dat geen waarde meer heeft, niet bruikbaar is, stinkt en zo snel mogelijk afgedankt dient te worden?

Tekst: Shakti-Aroena Lakhi

Ik ben het deels met u eens. Zelfs een online-encyclopedie ondersteunt deze gedachte en geeft de volgende omschrijving: 'Afval of vuilnis is het begrip voor stoffen, materialen en/of producten waarvan de eigenaar van plan is zich ervan te ontdoen.' Tegelijkertijd ben ik van mening dat 'afval' ons geld kan opleveren als wij het zinvol en creatief gebruiken. Wellicht is het bekendste voorbeeld wel het ontvangen van statiegeld bij het inleveren van lege plastic of glazen flessen. Ook niet te vergeten de oudpapierboeren die papier inzamelen en het weer doorverkopen aan fabrikanten die er nieuw papier van maken.

Ik ga zelfs zover in mijn visie dat ik verwacht dat er over 50 jaar geen afval meer zal bestaan, want wij als bewust denkende en handelende burgers zullen inzien dat in alles een tweede leven schuilt. Door buiten de kaders te denken weten wij hoe dit 'diamantje' kan worden gewonnen. Maar voor nu is dit nog allemaal een brug te ver.

Laten wij teruggaan waar wij nu staan en eens kijken wat wij in een huishouden aan 'afval' produceren èn hoe dit een nieuwe betekenis kan krijgen. Kijk ik in mijn eigen afvalbak dan schat ik in dat de belangrijkste categorieën afval als volgt zijn: groente- en tuinafval (schillen, blad), papier/karton (met name oude kranten), glas (lege potten en flessen), plastic (verpakkingsmateriaal) en blik (lege bierblikjes).

Maar hoe kan dit 'afval' een nieuw bestaan krijgen? Van groente- en tuinafval kan compost gemaakt worden wat als organische mest gebruikt wordt voor de voeding van planten. De biologische boerderij 'Finca del Sol' maakt hier gebruik van.Van oud papier kan bijvoorbeeld wc-papier gemaakt worden. Wel zo handig want dat belandt toch in ons toilet. Glas wordt verpulverd en gebruikt als grondstof voor bestrating. Op ons eiland bestaan klinkers waarin fijngemalen glas in verwerkt is. Uit plastic kan nieuw plastic worden vervaardigd of het kan worden hergebruikt zoals in het bovenstaande voorbeeld van de statiegeldflessen. Tot slot wordt blik verder verwerkt en gebruikt voor andere doeleinden.

Op Curaçao zijn verschillende bedrijven en personen bezig met 'afval' in te zamelen en te hergebruiken. Zij hebben dit tot hun 'core business' gemaakt. Als pioniers op dit vlak beseffen zij maar al te goed dat uit de afvalbak hun brood vandaan komt. De komende vier weken besteed ik in mijn columns aandacht aan deze mensen en praat met hen over hun drive om afval een nieuw leven te geven. En hoe zij dat doen in de Curaçaose praktijk.

Met deze serie artikelen tracht ik uw blikveld te verruimen door anders naar afval te kijken. Zodat u na het lezen van deze reeks beseft dat bewust omgaan met 'vuil' en de juiste waarde eraan te geven, bijdraagt aan het oppimpen van onze leefomgeving. Sprankeling in onze achtertuin.

Ir. Shakti-Aroena Lakhi is voorzitter en medeoprichtster van Huntu Kòrsou. Een stichting die zich inzet voor een 'better quality of life' op Curaçao. Meer lezen over dit initiatief: www.huntu-korsou.org en www.facebook.com/HuntuKorsou .

Spotlight op dieren

Puppie-vaginitis

Puppie-vaginitis is een kleverige, troebele, witte of gele uitvloeiing uit de vagina. Meestal komt deze uitvloeiing voor bij puppies tussen de 6 weken en acht maanden in leeftijd. Periodes van aanwezigheid kunnen afwisselen met afwezigheid en kunnen weken tot maanden voorkomen.

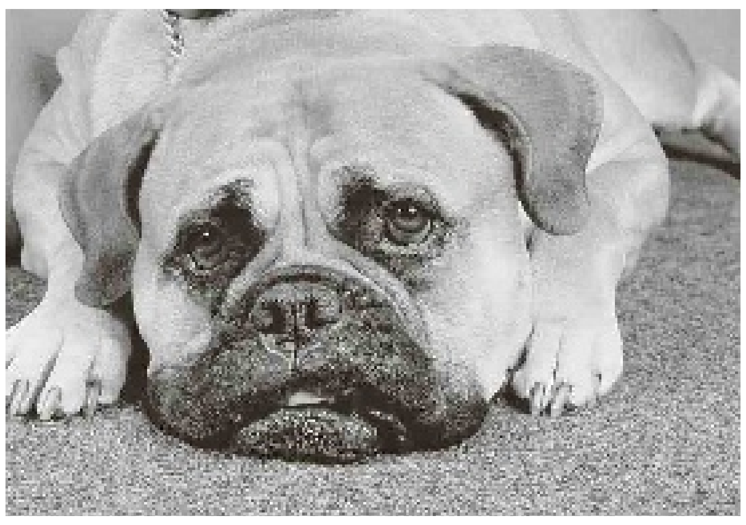

Tekst: Margot Hack

De meest puppies vertonen helemaal geen symptomen, maar andere honden zullen zichzelf overmatig likken in het vaginale gebied. Door dit overmatige likken kunnen ze ontsteking van de huid in het gebied rond de vulva veroorzaken. Soms zal de vacht in dit gebied ook 'rommelig' worden en kunnen er zich korsten gaan vormen die vast blijven zitten in de haren. Sommige puppies hebben last van veel uitvloeiing en andere dieren helemaal niet. Onderzoek van de uitvloeiing op celniveau zal een etterige ontsteking bevestigen. De dierenarts moet met aanvullend onderzoek de meest voorkomende serieuze aandoeningen van het geslachtsapparaat uitsluiten om tot de conclusie 'goedaardige vulvauitvloeiing' te komen. Is de oorzaak namelijk bijvoorbeeld blaasontsteking of een abnormale anatomie van het geslachtsapparaat, dan zal dit medicamenteus of chirurgisch behandeld moeten worden. Wanneer deze oorzaken uitgesloten zijn blijft de puppie-vaginitis over en dit is dus meer een vervelend ongemak dan een medisch probleem.

De behandeling van puppie-vaginitis bestaat dan ook voornamelijk uit tijd en geduld. Verstandig is om de uitvloeiing te verwijderen met een natte zachte doek om het gebied zo schoon mogelijk te houden en daarmee te voorkomen dat er ontsteking van het gebied omheen ontstaat. Als de pups verder geen symptomen hebben, dan is het onverstandig om met antibiotica of andere ontsmettende middelen aan het werk te gaan. Normaal gesproken zal het probleem vanzelf overgaan wanneer het dier de pupertijd bereikt. Per pup kan dit natuurlijk verschillen, dus is het wel verstandig om het even te laten checken bij uw dierenarts.

Bij mannetjeshonden (reuen) hebben we een soortgelijk probleem. Hierbij is er vaak sprake van een ontsteking van de voorhuid. Een ontsteking van dit gebied is gemakkelijk te diagnosticeren omdat u ziet dat er wat pus uit de penis zal druppelen. Dit is net als bij de teefjes een probleem dat bijna niet te voorkomen is. De reu ligt buiten op het zand of op de grond en vuil dringt binnen en veroorzaakt een ontsteking. Bij ernstige gevallen zal de ontsteking behandeld moeten worden met antibiotica en eventueel een voorhuidcleanser, want als u er niets aan doet kan het chronisch worden. Bij heel jonge pups ontstaat dit vaak doordat ze aan elkaars penis zuigen/bijten als ze de wereld aan het ontdekken zijn. Wanneer u ziet dat er eentje vaak de pineut is, kan het nodig zijn om dit reutje apart te gaan houden van degenen die hem 'lastigvallen'. Deze puppie-uitvloeiing gaat, net als bij het vrouwtje, vanzelf over wanneer ze ouder worden en/of gecastreerd worden.

"Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!"

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
1. Blaasinstrument; 5. noodsignaal; 8. buidelbeer; 12. onbewerkt; 13. stad in Japan; 16. roem; 17. boom; 18. plaats in Portugal; 19. hoekwant; 21. bevel; 22. beroemdheid; 24. erker; 26. heldendicht; 28. Turkse eretitel; 30. lof; 31. brandgang; 32. consumeren; 35. evenmens; 37. voorvoegsel; 38. soort oorrob; 39. overdreven; 40. soort steenkool; 42. voldoende; 45. Japanse munt; 46. heidemeertje; 48. open plek in een bos; 49. landgoed; 51. zwerver; 53. onbesliste wedstrijd; 55. tandeloos zoogdier; 56. omlaag; 58. dagvlinder; 60. muzieknoot; 61. groet; 63. hoofdstad van Libië; 65. zandheuvel; 66. hengselmand; 67. vluchtige stof; 68. kustvorm.

VERTICAAL:
1. Muurschildering; 2. zin; 3. bezittelijk vnw.; 4. aansporing; 5. voortplantingscel bij planten; 6. voorzetsel; 7. eenvoudig; 8. lage temperatuur; 9. reeds; 10. beeldmerk; 11. onvermogen tot spreken; 14. papegaai; 15. opstootje; 18. roofdier; 20. plaats in Duitsland; 23. schrijnwerker; 25. parochie; 27. geestelijke; 29. houtsoort; 31. lijst; 33. duw; 34. keurig; 35. bovendien; 36. golfterm; 40. niet de hoofdaangelegenheid; 41. kloof; 43. met tegenzin; 44. begeerd; 46. voorafgaande; 47. Romeinse geschiedschrijver; 50. opera van Verdi; 51. van de; 52. loopvogel; 54. god van de liefde; 57. gravure; 59. venijn; 62. getijde; 64. vader; 65. Engelse ontkenning.

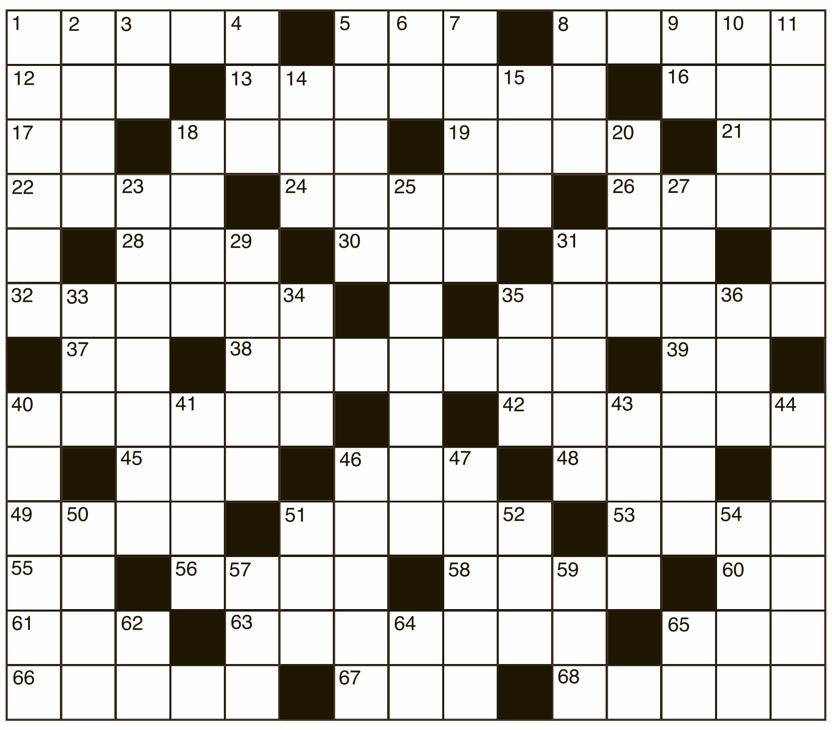

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Geen winnaar
Aruba

J.Gorter-de Bes
Kaya Alumini 3
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

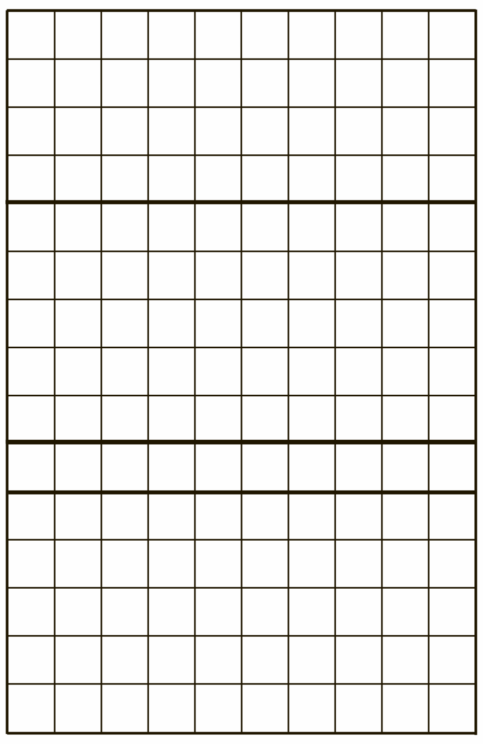

1. Taaie lekkernij, fraai grasperk, hulp na een ziekte;
2. mestvork, scharnier, verblijf;
3. schuifbak, soort hert, door water omgeven stuk grond;
4. talrijk, kwaal, lekkernij;
5. lol, voordeel, niet veel;
6. middelpunt, zuidvrucht, muziekinstrument;
7. bergspits, kaartspel, gezichtspunt;
8. graansoort, godsdienst, vreemde taal;
9. genodigde, oefentijd, nagroen;
10. faam, zangspel, vreemde munt.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

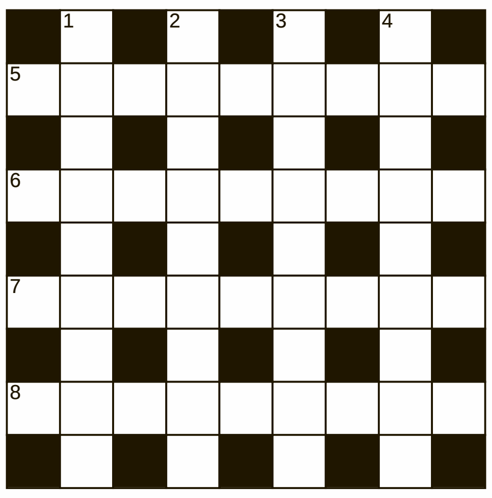

Horizontaal:
5. Toon een trommel ter oplossing! (5); Het vervoer was voor de corsage (7);
6. Keukengerei om weg te nemen (8); Slip van een (huis)jasje (4);
7. Het gedicht stond niet in het rapport (7); Hij heeft succes met zijn vlees (6);
8. Geen magere klinker is verboden (4); Tijd voor een conferentie? (7);

Verticaal:
1. Blijf niet hier in deze ruimte! (7); Geen oppassend dier (5);
2. Als brandstof is het geweldig (5); Ik ben de eerste! (7);
3. Opvuldoekje voor de poëzie (7); Voorgehouden stof (5);
4. Geen (smeer)kees (4); Mogelijk een eigentijdse kwestie (7);

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

S	G	N	E	D	IJ	L	G	T	I	U	B	T
L	N	N	E	N	E	K	E	R	M	O	E	N
E	I	O	N	A	C	T	IJ	N	R	I	V	E
P	R	K	E	I	V	R	E	K	M	I	R	T
P	E	A	T	P	O	V	E	M	R	G	IJ	S
A	V	L	S	G	E	S	O	G	I	E	D	U
L	E	S	E	N	T	R	I	D	E	E	E	C
E	L	N	O	R	E	N	E	I	J	S	R	R
E	P	R	H	E	I	O	P	K	P	N	L	I
N	O	O	L	A	M	O	A	O	E	E	E	C
A	I	O	E	L	I	P	R	R	V	N	T	R
K	M	H	E	H	N	T	E	E	O	T	R	E
K	O	V	T	R	B	G	N	A	R	P	O	O
L	U	E	U	L	O	K	D	G	A	A	M	R
E	S	T	A	L	N	E	L	E	M	E	O	B
M	O	D	N	E	G	I	E	T	O	L	A	K

Bevrijder
Boemelen
Broer
Circustent
Eigendom
Ertoe
Ethiopie
Euvelmoedig
Hoesten
Hoornslak
Immoreel
Kalot
Kaneelappel
Knevel
Logeren
Maagd
Melkkan
Mortel
Negorij
Omrekenen
Oneven
Oplevering
Orkest
Prang
Snoeper
Sportblad
Suomi
Turnpakje
Uitglijden
Virginia

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

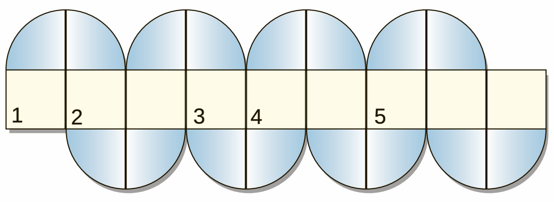

1. Franse kaassoort; 2. uitstekend deel van een gebouw; 3. bijbelse reus; 4. van koper gemaakt; 5. de maat controleren.

© Puzzelland/121020

SUDOKU

	3				6		5	
5			9	7		3		
	9						2	4
1		8			7			
	7			8	1	4	6	2
		3	2			8		
6	4		1		2		9	
	8	9				6	1	
								7

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

7	3	8	2	6	1	5	4	9
4	2	5	9	7	8	6	3	1
6	9	1	4	5	3	8	2	7
5	1	6	7	8	2	3	9	4
9	8	3	1	4	5	7	6	2
2	7	4	6	3	9	1	8	5
1	6	7	8	9	4	2	5	3
8	5	9	3	2	7	4	1	6
3	4	2	5	1	6	9	7	8

OPLOSSINGEN VAN VORIGE KEER

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 3. Aks; 5. uso; 10. peseta; 12. anemie; 13. omineus; 16. roer; 17. plots; 18. ogam; 20. lea; 22. karate; 26. milaan; 29. soes; 30. mama; 31. gieten; 34. tirana; 37. mac; 39. nete; 40. jalon; 42. hoog; 43. kamelot; 45. verbod; 46. robber; 47. gel; 48. emt. VERTICAAL: 1. Optrek; 2. ijsbeer; 3. ato; 4. kamp; 6. saus; 7. ons; 8. omagra; 9. termijn; 11. knoei; 14. ill; 15. eta; 19. stoep; 21. limit; 23. aai; 24. ast; 25. een; 26. mat; 27. lar; 28. aan; 31. geneve; 32. extern; 33. galei; 35. amoebe; 36. angora; 37. mam; 38. col; 40. jade; 41. norm; 43. kog; 44. tot. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Strohalma; 6. kuitmaken; 7. sleergang; 8. silexamen. Verticaal: 1. Stuurluis; 2. moptreden; 3. karafgaan; 4. omheenweg. Anagram: 1. kram-kamer-Makker; 2. ante-talen-Etalon; 3. mees-smeer-Smeker; 4. race-trace-Trance; 5. vies-visie-Visite; 6. dans-andes-Anders; 7. niet-trein-Ruiten; 8. peen-kneep-Kempen; 9. roes-store-Export; 10. toen-toner-Nestor. Eindoplossing: MESTVARKEN Woordzoeker: RIETVOORN Puzzelslang: 1. Gave; 2. estland; 3. duim; 4. manager; 5. riskant. Het sleutelwoord luidde: GELDMARKT

Matig met tussendoortjes

Curaçaose pasteitjes zijn altijd erg in trek geweest. Zowel voor een snack tussendoor, als borrelhapje en ook jammergenoeg als vervanging van het ontbijt.

Tekst: Miriam de Windt

Dit laatste is beslist heel jammer: het eerste wat uw lichaam nodig heeft na 6 à 8 uren slaap (dus u heeft 6 à 8 uren niet gegeten), is voldoende voedingsstoffen om de dag mee te starten. En zeker niet een maagvuller die weinig voedingsstoffen levert.

Voedingswaarde (zie tabel)
De percentages zijn berekend op basis van 2000 calorieën (8400 Kjoules) per dag, voor een gezonde volwassene.

Geen enkele voedingsstof komt boven de 3 procent.
Olie of vet voor het frituren van de pasteitjes is niet meegenomen in deze berekening. Indien dit wel meegenomen wordt, zal het vetpercentage hoger uitkomen. Het percentage verzadigde vetten ook, gezien het feit dat vetsoorten om te frituren over het algemeen verzadigde vetten bevatten.
Een cocktailpasteitje levert onvoldoende voedingsstoffen en dient derhalve niet gegeten te worden om de honger te stillen. Immers, hongergevoel betekent dat uw lichaam voedingsstoffen nodig heeft. Uw lichaam is niet gebaat met een gerecht dat voor het merendeel geraffineerde tarwebloem bevat.

Tussendoortjes
De meeste mensen eten tussendoortjes. Zolang dat met mate gebeurt en u voor een gezonde snack kiest, is er niets op tegen.
Vaker kleine porties eten heeft voordelen, vooropgesteld dat het gezond is. U krijgt hierdoor meer energie. Wie een poosje niet gegeten heeft, krijgt te maken met een dalende bloedsuikerspiegel. Hierdoor gaat u zich moe voelen, slaperig en soms zelfs duizelig. Kleine regelmatige porties voedsel met een hoge voedingswaarde houden het energieniveau op peil, zonder het maagdarmkanaal te sterk te belasten.

Kinderen hebben een kleine maag en eten tijdens de maaltijd vaak niet genoeg om alle voedingsstoffen binnen te krijgen die ze nodig hebben. Daarom is het zinvol om kleine porties of tussendoortjes klaar te maken die het kind in de loop van de dag kan opeten. Mits die tussendoortjes gezond zijn. Op die manier weet u zeker dat zij alle voedingsstoffen krijgen die zij nodig hebben.
Bijna hetzelfde geldt voor opgroeiende jongeren. Niet dat ze een kleine maag hebben, maar wel dat ze veel voedingsstoffen nodig hebben. U kunt hen beter een gezond tussendoortje geven dan driemaal per dag grote porties te laten eten.

Gezonde snacks
Als uw maaltijden volwaardig zijn, waarom zou u dan tussendoortjes nodig hebben? De huidige neiging om tussen de maaltijden door te eten, wijst op een andere dan een zuiver lichamelijk soort honger. Denk aan verveling en onvrede. We worden voortdurend bestookt met reclame voor zoetigheid en van alle kanten worden we aangespoord om onszelf te verwennen. Helaas zijn het niet altijd gezonde alternatieven die u bij de hand heeft. Vaak is het zoetigheid of zijn het vette voedingsmiddelen, met weinig voedingswaarde.

Een pasteitje tussendoor is een keertje wel mogelijk, maar niet in de ochtenduren. 's Ochtends is het beter uw lichaam goed te voeden om de dag vol energie te beginnen. Een grote 'pastechi' is eigenlijk een lunchgerecht. Met een rauwkostsalade erbij om de voedingsstoffen aan te vullen, heeft u een volwaardige lunch. En als het frituurvet plantaardig is, zonder transvetten, des te beter.

In plaats van alleen drie traditionele maaltijden per dag te eten, is het beter om over te gaan naar zes eetmomenten per dag: drie hoofdmaaltijden en drie tussendoortjes.

U dient wel te zorgen dat de tussendoortjes in uw dagelijkse behoefte aan voedingsstoffen voorzien. Dit betekent dat een 'pastechi' niet past in uw nieuwe voedingspatroon. Een 'pastechi' is echt een gelegenheidssnack: af en toe! Zeker niet als ontbijt!

Maak uw tussendoortjes zelf van tevoren en houd ze bij de hand zodat u geen ongezonde snacks hoeft te eten.

Voedingwaardetabel

Voedingsstoffen	Hoeveelheid	% DAH
Calorieën/ kJoules	42/ 176	2%
Eiwitten	1 g	1%
Vetten	1 g	2%
Verzadigde vetten	0.5 g	3%
Cholesterol	1.5 g	0.5%
Koolhydraten	7 g	3%
Voedingsvezels	0	0.6%
Natrium	15 mg	1%
Kalk	2.8 mg	0.4%
IJzer	0.1 mg	0.6%
Vitamine A	11 mcg	1%
Vitamine B1	0.01 mg	1%
Vitamine B2	0.01 mg	0.7%
Vitamine C	0	0

Kook mee met May

Deeg voor pasteitjes

Voor ongeveer 40 cocktailpasteitjes:
3 1/2 cup tarwebloem
1 theelepel bakpoeder
1/2 theelepel zout
2 eetlepels crisco, koud
1 eetlepel ongezouten roomboter, koud
1 ei
ongeveer 1 cup ijswater
olie om te bakken

Bereidingswijze
Bloem, bakpoeder, zout, crisco, roomboter, en ei mengen in de keukenmachine tot het kruimelig is.
Langzaam het ijswater toevoegen.
Als het deeg net samenhangt machine stoppen.
Op een met bloem bestoven aanrecht deeg snel tot een bal kneden.
Deeg half uur in de koelkast laten rusten.
Deeg in 40 balletjes verdelen.
Deeg heel dun uitrollen, 1 theelepe1 vulsel op het deeg leggen.
De rand bevochtigen met water. Dubbel vouwen. Deeg aandrukken.
Mooi randje maken.
In hete olie frituren.

Volgende week het recept voor de vulling

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Anjou Rouge 'La Cerisaie' , Domaine de la Bergerie, Yves Guegniard

Druivensoort: **Cabernet Franc**
Streek: **Anjou, Loire**
Kleur: **Bosbessen**
Geur: **Bosbessen en tomaat**
Smaak: **Balans tussen frisse zuren en blauwe bessen**

Deze keer gewoon een favoriete wijn van mij die u kunt drinken bij het maken van het deeg voor de pasteibakjes, want daar moet natuurlijk iets lekkers bij gedronken worden, zodat het werk niet gaat vervelen.

De wijn is gemaakt van de Cabernet Franc-druif en is ongekend fruitig en sappig. Dat wordt vaak gezegd over een wijn, maar deze smaakt naar bosbessenjam en tomaat en is werkelijk ongelooflijk lekker.

Yves Guégniard is de wijnmaker samen met zijn vrouw José. Met hun gezin wonen en werken ze rond de Anjou (midden-Loire). Zij werken helemaal biologisch en maken zes verschillende wijnen, echte aanraders.

Santé!

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store Licores Maduro en uw favoriete supermarkt!

LICORES MADURO

Het genot van wijn

Nebbiolo: Een moeilijke jongen

Een paar weken geleden had ik het genoegen om wijnmaker Luciano Sandrone te ontmoeten. Een wijnboer in de Piemonte die Barolo- en Barbaresco-wijnen maakt.

Tekst: Erik van Kampen

Toen ik hem vroeg hoe de oogst van 2012 was gegaan, zei hij: 'Ja, wel goed, maar de Nebbiolo-druif lijkt op mijn puberende zoon: stoer, maar ook onzeker.' Zijn vrouw sprong hem bij: 'Met genoeg aandacht, liefde en begrip maken we er een mooi product van', en dat klinkt toch geweldig! Een echtpaar dat zich bekommert om hun moeilijk opvoedbare druiven, die zij zien als hun kinderen.

Sommigen beweren dat de Nebbiolo één van de beste blauwe druiven ter wereld is, samen met de Cabernet Sauvignon, Merlot, Pinot Noir en Syrah. Anderen noemen hem zelfs de keizer van de Italiaanse druivensoorten. De meeste mensen onder ons kennen de Nebbiolo-druif waarschijnlijk van de grote wijnen Barolo en Barbaresco uit de Piemonte (noordwest-Italië). Samen met de Sangiovese, bekend vanwege de mooie wijnen uit Toscane, is dit de belangrijkste druif van Italië voor de productie van rode wijn.

De Nebbiolo vindt zijn oorspong in de heuvels van de Langhe en Alba in Italië en werd al gedocumenteerd in de 14e eeuw. De naam Nebbiolo is afgeleid van het Italiaanse woord nebbia, wat letterlijk nevel betekent en een indirecte verwijzing is naar de nevel in de heuvels van de Piemonte tijdens de relatief late oogst in het seizoen. Na een zware phylloxera-epidemie (druifluis) is de verspreiding van de Nebbiolo-druif sterk afgenomen en zijn vele wijnboeren overgestapt naar de eenvoudiger te onderhouden Barbera-druif. Daardoor is het aandeel van de puberende Nebbiolo beperkt tot nog maar enkele procenten.

De Nebbiolo is een moeilijke jongen: hij bloeit vroeg, rijpt laat en is gevoelig voor 'coulure' (de bloesem ontwikkelt zich niet of in beperkte mate tot een vrucht). Daarom heeft hij een beschutte plek nodig met weinig wind en weinig regen aan zowel het begin als het einde van het groeiseizoen. De volgende eis is dat de Nebbiolo veel zon nodig heeft om te rijpen, maar toch niet houdt van een te warm klimaat! En tenslotte gedijt hij het beste op kalkgrond met een bepaalde verhouding tussen klei en zand zoals die vrijwel uitsluitend voorkomt in de Piemonte. In Californië en Australië wordt de Nebbiolo mondjesmaat en met wisselend succes aangeplant.

Het goede nieuws is dat indien alle factoren samenkomen en daarmee aan alle eisen en wensen van de Nebbiolo is voldaan, de beste wijnen van de wereld kunnen worden geproduceerd. Het slechte nieuws is dat de opbrengst per hectare beperkt is waardoor de druiven en wijnen vrij duur zijn. De zwaarste varianten, Barolo en Barbaresco, hebben vaak 10 jaar nodig om hun volle potentieel te bereiken. De Nebbiolo-wijnen bevatten veel tannines en hebben een hoge zuurgraad waardoor ze lang moeten rijpen, op hout en daarna in de fles om zich te ontwikkelen tot mooie, complexe wijn. De wijnen zijn krachtig, donker en hebben een sterk aroma. Typerende geur- en smaakelementen zijn rozen, kersen, pruimen, tabak, chocolade en aardse tonen met teer en truffel.

Nebbiolo omschrijf ik dan ook vaak als een ietwat stoere jongen met gedragsproblemen, maar die door hard werken en veel aandacht uitgroeit tot een prachtige Barolo-wijn.

Geloof mij, we kunnen nog veel leren van de wijnmakers, als iedereen meer aandacht had voor gevallen van 'stoere' jongens met gedragsproblemen, dit alles echter niet uit de weg gaat, maar juist meer aandacht en begeleiding geeft, dan ontstaan er doorgaans fantastische resultaten met goed uitgebalanceerde mensen ... ehhh wijnen ... bedoel ik natuurlijk.

À Votre Santé

Erik van Kampen is sommelier bij Licores Maduro.

ÑAPA Business

20 oktober 2012

Outsourcing:

Goedkoper en ook eenvoudiger

Vivien Pengel Calmes (rechts) in gesprek met bezoekers.

Lagere lonen en belastingvoordelen maken Curaçao en Suriname ideaal voor het uitbesteden van werk door ondernemers in Europa. De voordelen en valkuilen werden onlangs toegelicht tijdens het seminar ‘Zaken doen met Suriname en Curaçao’ in Rotterdam. “In Nederland is arbeid ingewikkeld en heel erg duur. In het buitenland is het altijd minder kostbaar en vaak eenvoudiger.”

Tekst: Otti Thomas

Iedereen is bekend met de volgende situatie. Het is vrijdagmiddag en je bent toe aan het laatste telefoontje van die dag. Je belt bijvoorbeeld even je advocatenkantoor om te vragen naar de status van een ingediend bezwaarschrift of een accountant voor het verzetten van een afspraak. Een vriendelijke stem wenst je een goede middag, maar op het moment dat je iets terug wilt zeggen, vervolgt die stem: ‘Ons kantoor is geopend op werkdagen van acht uur ‘s ochtends tot vijf uur ‘s middags. U kunt na de piep een boodschap inspreken of een mail sturen naar...’ Je kijkt op je horloge en waarachtig: Het is één minuut over vijf.

Hoewel het ding al tachtig jaar bestaat, houdt niemand ervan een boodschap in te spreken op een antwoordapparaat. De moderne voicemail is geen vooruitgang en een email leidt op dit tijdstip alleen maar tot een onpersoonlijk en demotiverend antwoord: ‘We hebben uw mail goed ontvangen en in behandeling. Ons kantoor is geopend op werkdagen van...’ Dus het hele weekend probeer je jezelf eraan te herinneren dat je maandagochtend meteen moet bellen. Het liefst voor het middaguur, want daarna gaat iedereen natuurlijk weer lunchen.

Dergelijke situaties zijn niet alleen een ergernis voor klanten en cliënten, het is ook vervelend voor bedrijven en organisaties. Maar kleine en grote ondernemers hebben te weinig geld om iemand in te huren die buiten kantooruren de telefoon beantwoordt. De dappere beslissing om de bedrijfstelefoon dan maar door te schakelen naar de mobiel, leidt in sommige gevallen tot ernstige gezondheids- en relatieproblemen.

Een mogelijke oplossing ligt in uitbesteding of outsourcing. Het was het centrale onderwerp van het seminar ‘Zaken doen met Suriname en Curaçao’. “Ondernemers in Rotterdam hebben een zeer grote interesse om zaken te doen met Suriname en Curaçao”, zegt Herman Hartgers, verantwoordelijk voor de regio Latijns-Amerika van de Kamer van Koophandel Rotterdam, waar het seminar onlangs gehouden werd.

Regels

De voordelen werden toegelicht door verschillende sprekers, zoals Joost Meijer van Meijer Advocaten en Belastingadviseurs dat verschillende kantoren heeft op de voormalige Antillen en samenwerkt met David Kock Legal op Aruba. “In Nederland is arbeid duur en ingewikkeld. Het grootste probleem waar ik in mijn praktijk mee wordt geconfronteerd is dat regels zo snel veranderen zodat ondernemers niet meer weten waaraan ze moeten voldoen. Als iets niet goed loopt, dan roept Den Haag dat er nieuwe regels moeten komen. In het buitenland is het altijd minder kostbaar en vaak eenvoudiger. De overheid is daar vaak nog blij met ondernemingsactiviteiten.”

Als andere voordelen van Curaçao noemde hij de meertaligheid van de bevolking, de strategische ligging, het onafhankelijke rechtssysteem, de aanwezigheid van deskundige accountants, belastingadviseurs en advocaten en de goede infrastructuur op het gebied van internet, al was niet iedereen in de zaal het daarmee eens. Ook de belastingvoordelen die een vestiging in de E-zone met zich meebrengt, kwam aan de orde, alsmede de relatie met Nederland. “Nederland heeft de meeste belastingverdragen van alle landen in de wereld”, aldus Meijer.

De advocaat en belastingadviseur waarschuwde ook voor de complicaties die outsourcing met zich mee kan brengen. “Outsourcing raakt de contractuele relatie tussen u als opdrachtnemer en de opdrachtgever, uw klant. Een opdracht is volgens de Nederlandse wet een overeenkomst waarbij de opdrachtnemer zich verbindt om werkzaamheden uit te voeren voor de opdrachtgever. Dat lijkt niet moeilijk, maar vergist u zich er niet in want deze bepaling is al heel wat jaren aanleiding voor de meest verschrikkelijke, langdurige, kostbare, ingewikkelde rechtelijke procedures. Het is een wespennest. Als u geen goede afspraken maakt met uw uitvoerder, dan pleegt u naar uw klant toe een wanprestatie”, aldus Meijer die wees op het belang om goede afspraken te maken en met behulp van een advocaat vast te leggen.

De interesse voor de aansluitende matchingbeurs was groot.

Culturen

Steunend op de gedachte ‘voorkomen is beter dan genezen’ waren er tijdens het seminar verschillende zogeheten pre-mediators aanwezig. Bij mediation proberen twee partijen met behulp van een neutrale gesprekspartner een conflict op te lossen, terwijl pre-mediation bedoeld is om conflicten te voorkomen. “Goede afspraken zijn belangrijk voor alle vormen van samenwerking, maar je hebt bij outsourcing ook nog te maken met verschillende culturen”, aldus Vivien Pengel-Calmes van Get it Solved (GiS), gevestigd aan de Jan Noorduynweg op Curaçao en in de Nederlandse plaats Gouda.

Door haar achtergrond als jurist en werkervaring bij het ministerie van Economische Ontwikkeling en de Rabobank beschikt ze over de noodzakelijke juridische en zakelijke kennis. Door haar ervaring in de zorgsector heeft ze ook oog voor het emotionele aspect van onderhandelingen. “Bij pre-mediation gaat het met name om het inzicht en begrip hebben of krijgen voor elkaars wensen, verschillen in karakters, achtergronden, inzichten en belangen. Samenwerking vanuit eigen kracht, ook tussen partners die elkaars tegenpool zijn, kan juist van toegevoegde waarde zijn. Een partner met een creatieve, emotionele, sociale en gevoelige inborst en een partner met een zakelijk, geordend, rationeel en commercieel karakter kunnen elkaar aanvullen en in evenwicht houden”, aldus Pengel-Calmes. Een groot voordeel van (pre-)mediation is dat partijen zelf aan een goede relatie of oplossing werken, maar dat hun afspraken vervolgens wel rechtsgeldig zijn.

Mediator Gerla Voorbraak-Veira van Adviesbureau Veira gaf een concreet voorbeeld van een conflict dat door mediation opgelost kan worden. “Stel je hebt twee partijen die vechten om een lading sinaasappels en ze komen er niet uit. Achteraf blijkt dan dat de ene partij de schillen nodig heeft om likeur van te maken en de andere partij hoeft alleen het sinaasappelsap. De mediator kijkt naar het belang van beide partijen.”

Antwoordapparaat

Een mediator zou ingeschakeld kunnen worden als een boze klant uiteindelijk toch maar besluit om een boodschap achter te laten op het antwoordapparaat en daarbij woorden gebruikt waar hij achteraf spijt van heeft. Maar wederom is voorkomen beter dan genezen, bijvoorbeeld door het inschakelen van CaribGlobal Data Services. Initiatiefneemster Bionda Fonseca was ook aanwezig op het seminar. “Wij beantwoorden de telefoon voor bedrijven in Nederland en België tijdens de pauzes, maar ook in de avonduren en tijdens de weekenden. In plaats van een antwoordapparaat krijgen ze via hun gewone telefoonnummer een van onze medewerkers aan de lijn. We luisteren naar het verhaal, we noteren de vragen en we mailen naar onze opdrachtgever, die dan op een gewenst moment terug kan bellen.” CaribGlobal Data Services beantwoordt de telefoon, neemt bestellingen op, noteert klachten, archiveert gegevens voor tal van advocaten- en accountantskantoren, IT-bedrijven en andere ondernemingen.
Het succes van CaribGlobal Data Services zit hem in de overeenkomsten die er zijn tussen de Curaçaose en de Nederlandse en Belgische cultuur. “Wij antwoorden in de Nederlandse taal, maar we hebben ook het noodzakelijke inlevingsvermogen. We kunnen hen als het ware als een Joop of een Carla benaderen”, aldus Fonseca. Belangrijk voor ondernemers is echter dat ze enorm veel kosten kunnen besparen. “Het gaat vaak om wel 40 procent, deels omdat de lonen lager liggen en deels omdat het in de avonduren in Europa nog gewoon dag is op Curaçao.” En dan is er nog het voordeel van een tevreden klant of cliënt. Het weekend is een stuk beter als hij maandagochtend gebeld wordt met een antwoord.

Joost Meijer: Het is een wespennest.

De interesse voor zaken in Curaçao en Suriname was groot.

Finance Suriname

Het seminar ‘Zaken doen met Suriname en Curaçao’ is een initiatief van de Surinaamse ondernemer Dennis Lamar. Sinds 2008 zet hij zich met zijn organisatie Finance Suriname in voor de handelsrelatie tussen zijn geboorteland en Nederland. “Dit jaar heb ik Curaçao aan het programma toegevoegd. Curaçao en Suriname zijn opkomende markten met betrekking tot outsourcing en de offshore-sector. Het belangrijkste voor bedrijven die daar zaken willen doen, is dat ze kosten kunnen besparen. Het uitbesteden van werkzaamheden aan Suriname en Curaçao zorgt er echter ook voor dat de werkgelegenheid in Suriname en Curaçao toeneemt. Nederlandse bedrijven investeren geld in beide landen, dus dat is goed voor beide economieën. Het is een win-win situatie”, aldus Lapar. De voordelen voor beide landen werden ook belicht door hoogleraar in de economie Anthony Karam, tevens voormalig president van de Centrale Bank van Aruba. Hij sprak met name over Suriname, maar de overeenkomsten met Curaçao zijn groot. In beide landen is er een behoefte aan investeringen die een diversificatie van de economie mogelijk maken, zodat de groei minder afhankelijk wordt van slechts één pijler: mijnbouw in Suriname en toerisme in Curaçao.

Belasting

Behalve lonen, maken ook belastingtarieven outsourcing aantrekkelijk. Fred Krieger, de Curaçaose vertegenwoordiger van Wesselman Accountants en Belastingadviseurs, kon verschillende bezoekers van informatie voorzien tijdens de matchingbeurs, die op het seminar volgde. “Een aantal ondernemers was erg enthousiast. Het waren vooral mensen die wel op de hoogte waren van de voordelen, maar nog niet van alle details. Voor deze mensen zal ik het een en ander uitzoeken.” Krieger benadrukt dat ook bedrijven die bepaalde werkzaamheden in Suriname laten uitvoeren nog voordeliger uit kunnen zijn als ze dat combineren met activiteiten op Curaçao, bijvoorbeeld door hun kapitaalstromen via een vrijgestelde (NA) BV te laten lopen. “Geldstromen tussen de drie landen kunnen mogelijk via die constructie geregeld worden.” De bekende E-zone met een belastingtarief van 2 procent is ook aantrekkelijk. “Met uitzondering van financiële of administratieve dienstverlening kan dat voor alle activiteiten, zoals een callcenter of de backoffice voor een verzekeringsmaatschappij. We zijn nu bezig met een advies voor een Nederlands bedrijf die hun Europese websites via de E-zone wil hosten en beheren en ook meer operationele activiteiten in Curaçao wil onderbrengen en een van onze vaste klanten is een bedrijf dat een nieuwe streamingtechniek heeft ontwikkeld voor televisie-uitzendingen, die kabel overbodig maakt. Ze hebben al een grote klant in Noord-Duitsland en willen nu hun activiteiten naar het Caribisch gebied en Zuid-Amerika uitbreiden.”

Arbeidsrecht

Discussie over opzegtermijn

Ons Burgerlijk Wetboek bepaalt in artikel 7A:1615i lid 2 dat de opzegtermijn voor een werknemer één maand bedraagt. Dit heet de wettelijke opzegtermijn voor de werknemer. Indien tussen partijen schriftelijk niets nader is overeengekomen, gelden de wettelijke opzegtermijnen.

Tekst: William ten Veen

De door de werkgever in acht te nemen wettelijke opzegtermijn bedraagt bij een arbeidsovereenkomst die op de dag van opzegging: (i) korter dan vijf jaar heeft geduurd: één maand; (ii) vijf jaar of langer, maar korter dan 10 jaar heeft geduurd: twee maanden; (iii) tien jaar of langer, maar korter dan vijftien jaar heeft geduurd: drie maanden' en (iv) vijftien jaar of langer heeft geduurd: vier maanden. De door de werknemer in acht te nemen wettelijke opzegtermijn bedraagt één maand, ongeacht de duur van de arbeidsovereenkomst.

Partijen zijn echter vrij om, binnen bepaalde wettelijke grenzen, een andere opzegtermijn overeen te komen. In de praktijk maak ik vaak mee dat een werkgever een langere opzegtermijn dan de wettelijke opzegtermijn voor de werknemer wil overeenkomen. Daarbij dient de werkgever zich wel te realiseren dat bij deze afwijking van de wettelijke opzegtermijn voor de werknemer de door de werkgever in acht te nemen opzegtermijn minimaal twee keer zo lang dient te zijn als de door de werknemer in acht te nemen opzegtermijn. Een voorbeeld: een in de arbeidsovereenkomst opgenomen opzegtermijn van twee maanden voor de werknemer is alleen rechtsgeldig als de opzegtermijn voor de werkgever minimaal vier maanden bedraagt. De opzegtermijn voor de werknemer mag niet langer zijn dan zes maanden, welke termijn correspondeert met een opzegtermijn van twaalf maanden voor de werkgever. Alleen bij CAO kan rechtsgeldig van deze 'dubbele opzegtermijnregel' worden afgeweken met dien verstande dat de door de werkgever in acht te nemen opzegtermijn dan wel tenminste even lang dient te zijn als die van de werknemer.

Wat is nu rechtens als partijen in een arbeidsovereenkomst opnemen dat er een opzegtermijn van twee maanden geldt voor zowel de werkgever als de werknemer? Een dergelijke opzegtermijn is in strijd is met de wet, zodat de vraag rijst of een dergelijke afwijkende opzegtermijn nietig of vernietigbaar is. Bij nietigheid gelden de schriftelijk tussen partijen overeengekomen opzegtermijnen niet, maar gelden de wettelijke opzegtermijnen. Bij vernietigbaarheid dient een partij een beroep te doen op de ongeldig overeengekomen afwijkende opzegtermijn.

Recent heeft het Gerechtshof te Den Bosch zich hierover gebogen. De vraag die het Hof kreeg voorgelegd was welk rechtsgevolg verbonden moet worden aan een opzegtermijn van twee maanden voor beide partijen. Dit rechtsgevolg is van belang aangezien de werknemer van mening was dat zijn werkgever bij het beëindigen van zijn arbeidsovereenkomst een opzegtermijn van vier maanden in acht had moeten nemen gezien de verdubbelingsregeling zoals opgenomen in de wet (artikel 7A:1615i lid 5 Burgerlijk Wetboek van Curaçao). Het Hof is het echter niet eens met het standpunt van de werknemer. Het Hof oordeelt dat het rechtsgevolg van een overeengekomen opzegtermijn in de arbeidsovereenkomst die voor beide partijen gelijk is, slechts is dat de werknemer een beroep toekomt op de vernietigbaarheid van de contractuele opzegtermijn. Een beroep op de vernietigbaarheid, leidt er naar het oordeel van het Hof niet toe dat de opzegtermijn voor de werkgever van rechtswege wordt omgezet in een opzegtermijn van vier maanden (namelijk het dubbele). Het vernietigen van de contractuele opzegtermijn heeft naar de mening van het Hof slecht tot gevolg dat de wettelijke opzegtermijnen gelden (welke zoals hierboven aangegeven voor de werkgever afhankelijk is van het aantal dienstjaren en voor de werknemer altijd één maand).
Op grond van het bovenstaande is de conclusie gerechtvaardigd dat een werknemer alleen belang heeft bij een beroep op de vernietigbaarheid van de contractuele opzegtermijn indien de wettelijke opzegtermijn van de werkgever langer is dan de contractuele opzegtermijn of wanneer de werknemer zelf van zijn eigen langere contractuele opzegtermijn af wil omdat de werknemer al een andere (beter betaalde) baan elders heeft gevonden.

Mr. William ten Veen is advocaat en partner bij BBV Legal. tenveen@bbvlegal.com

Mens & Werk

Topmanagers vermijden training

Van alle werknemers is de CEO het minste in de trainingslokalen te vinden. Veel topmanagers vinden namelijk dat zij geen trainingen nodig hebben. Toch worden er allerlei trainingen georganiseerd voor de 'top'. Maar slechts een klein deel van de CEO's ziet het belang van training voor zichzelf. Dat is jammer, want ook op 'topniveau' zitten niet altijd mensen die goed kunnen leiden of zijn blijven hangen in managementtechnieken uit de vorige eeuw, waarbij vooral hiërarchisch managen 'gewoon' was.

Tekst: Judice Ledeboer

Maar de concurrentie ligt op de loer en ondernemingen moeten de concurrentie voor blijven. Veranderingen op leidinggevend niveau zullen doorgevoerd moeten worden met name het implementeren van andere strategieën, ander personeelsbeleid en andere voorwaarden en protocollen. Een van de redenen dat veel CEO's geen belangstelling voor trainingen hebben zou kunnen liggen in het feit dat veel CEO's binnen een paar jaar met pensioen gaan en geen zin hebben om trainingen te volgen waarbij ze technieken en gedrag moeten veranderen. Het zou ook kunnen dat ze bang zijn om 'door de mand te vallen', omdat het duidelijk wordt dat ze eigenlijk niet de competenties hebben om een goede CEO te zijn.
Natuurlijk hebben veel CEO's door hun positie 'onzichtbare' training gehad door de ervaringen die zij in de loop der jaren hebben opgedaan, dus 'learning- by - doing', maar toch is dat niet genoeg om CEO anno 2012 te zijn. Veel CEO's hebben namelijk weinig contact met de werkvloer en ze zijn ook niet altijd goed op de hoogte wat er werkelijk binnen de organisatie gebeurt en wat er leeft onder het personeel. Door hoog en droog in de ivoren torentjes te blijven zitten gaat het werkelijke leven binnen het bedrijf volledig aan deze CEO's voorbij. Het is voor de werknemers die dichter bij het 'uitvoerende' deel van de organisatie zitten soms heel lastig om de CEO's te overtuigen van het belang van een andere manier van leiding over de organisatie, omdat de samenleving is veranderd, er meer concurrenten zijn en het niveau van werknemers veranderd is en zo zijn er nog veel meer zaken veranderd in de laatste 20 jaar, mede door het gebruik van computers en internet.
Nog steeds zijn er bedrijven waar CEO's zitten die daar niet zitten omdat ze de kennis, ervaring en het gedrag hebben om een goede CEO te zijn, maar omdat ze het zoontje of neefje 'van' zijn en omdat ze de juiste mensen kenden die hen op die posities lieten plaatsnemen. Maar niet iedereen kan goed leidinggeven, ook al is iemand heel goed in zijn vak. De overstap van specialist naar leidinggevende is moeilijker dan men denkt.
Het gaat eigenlijk om het volgende. Belangrijk is dat de CEO's zich realiseren dat ze grote invloed hebben op het gehele bedrijf én de werknemers. Leidinggevenden op topniveaus die dat niet erkennen zullen eerst meer aan zelfreflectie moeten doen. Socrates' kerngedachte 'kent uzelve' gaat om het idee dat alle kennis die een mens opdoet van buiten, schijnkennis is. Zijn uitspraak 'kent uzelve' houdt dan ook in, dat de mens door zelfreflectie, filosoferen en diep in zichzelf na te denken zichzelf moet leren kennen. Want hoe kan iemand iets kennen als hij zichzelf niet kent?
De taak van een CEO is om dingen vanuit een breed perspectief te zien. Hij moet de hele onderneming aansturen door bedrijfsstrategieën uit te stippelen en belangrijke beslissingen te nemen. Uit een onderzoek onder Britse bedrijfstrainers door The Ken Blanchard Companies kwam naar voren dat de CEO's wel het belang van het opleiden van toekomstige 'leiders' zien, maar ze komen zelf niet naar de trainingen. Men heeft ook vaak te hoge verwachtingen van bedrijfstrainingen en de bedrijfstop denkt dat men na intensieve trainingen topmanagers in huis heeft, maar niets is minder waar. Kennis inzake leidinggeven kan iedereen uit een boekje halen en opdoen

tijdens een training. Maar heeft een goede manager of leidinggevende wel het goede gedrag om leiding te kunnen geven? Is men bereid om zelf te veranderen waardoor men een bedrijf of afdeling beter kan leiden? Dit zijn vragen die men moet stellen aan toekomstige leiders en CEO's. Men richt zich nog veel te veel op het ontwikkelen van leiderschapskwaliteiten dan op het ontwikkelen van managementvaardigheden. Trainings- en adviesbureau Return on People uit Den Haag is daar duidelijk over. Het ego is de belangrijkste blokkade in het leerproces. Het ego blokkeert het effectieve werken. Hoe hoger in de top, hoe groter het ego en hoe minder snel er nieuwe dingen worden aangeleerd en dit blijkt vooral te komen door het ego van de topmanagers. Het is zodoende de schuld van het ego. Gemakkelijk dus.

Marketing

Tula de Verbroederaar

Mijn pleegzoon is op Curaçao. Vakantie. Mijn pleegzoon komt uit de Centraal Afrikaanse Republiek. Hij komt uit Bangui. Hij woont sinds zijn derde jaar in Barendrecht, dat ligt onder de rook van Rotterdam waar hij studeert aan de Erasmus Universiteit. International Business dinges. Zijn vriendin is er ook. Ze is half Chinese, half Thaise. Ze woont bijna net zo lang in Nederland als mijn zoon. Wat ze precies studeert weet ik nu nog niet. Dat ga ik haar nog vragen. Ik kom uit Amsterdam. Dat ligt ten zuiden van Zunderdorp.

Tekst: Marcel Truyens

Afgelopen zaterdag sprak ik mijn goede vriend Dolph van Stapele in het café. Tijden had ik hem niet gezien. Hoewel tijden, een week of twee. Dat kwam vooral omdat hij het vreselijk druk heeft de afgelopen tijd. Zoals menigeen weet, zijn deze week de opnamen voor de film Tula The Revolt begonnen. Een speelfilm gebaseerd op de opstand waarin Tula een hoofdrol speelt.
Tussen 17 augustus en 19 september 1795 speelde zich een groot aantal ontwikkelingen af op Curaçao dat al snel leidde tot een slavenopstand. Een slavenopstand die eigenlijk geen opstand was maar een vrijheidsstrijd. Een strijd waarbij volgens de annalen zeker 1200 slaven betrokken waren.

Dolph is de cinematographer, de hoofdcameraman. Dolph staat op Curaçao bekend als een van de allerbeste cameramensen. Dolph werkt voor de grootste opdrachtgevers als het gaat om commercials, hij draait nieuwsitems voor grote gerenommeerde tv-stations en is bekend van een aantal grote documentaires.

Maar bij een productie als deze komt nogal wat meer kijken. Hier wordt gedraaid met twee zeer geavanceerde camera's en ook al wordt er buiten gedraaid, licht is heel belangrijk. Het geheel speelt zich af in 1795. Toen zag het er op Curaçao allemaal net iets anders uit. De bikini moest nog uitgevonden worden en de dames in die tijd droegen zeker geen minirokje. Men verplaatste zich te paard en per koets. Wapens waren primitieve geweren en zwaarden. Mannen hadden baarden. Van de bebouwing op Curaçao uit die tijd zijn gelukkig enkele landhuizen bewaard gebleven maar de hutten zeker niet. En om voor een spectaculair filmisch effect een pas gerenoveerd landhuis op te blazen... nee, dat moet ook anders kunnen. Decor heet dat. En dan is er nog zoiets als 'props': allerlei kleine dingetjes die in beeld verschijnen, maar die je niet bij de Surpise shop kopen kunt.

En dan de cast. Grote namen hebben zich aan de productie verbonden. Acteurs uit Engeland, Nederland, Amerika en van Curaçao zelf. Mensen met een drukke agenda en beperkte tijd. Mensen die voor een - naar internationale maatstaven - bescheiden vergoeding graag hun medewerking verlenen maar dan wel binnen de tijd die ervoor staat: ze gaan niet de volledige zes productieweken zitten wachten tot al hun scènes zijn opgenomen. Maar ook de vele lokale bijrollen neem je het liefst zo efficiënt mogelijk, in de kortst mogelijke tijd op. Men sprak in die tijd ook nog eens een ietwat ander taaltje. Zelfs daarvoor is een lokale specialist aangetrokken. En dan moet er nog van alles gebeuren met eten en drinken, hotels en vervoer. Aan alles kunnen juridische aspecten kleven en de gehele productie moet op de een of andere manier ook nog in een boekhouding terecht komen. En zo zijn er nog voor één seconde van deze bioscoopfilm is gedraaid ruim 75 mensen aan het werk in de zogenoemde pre-production fase.

Nu zijn Van Stapele en regisseur Leinders niet gek: ze kennen hun beperkingen. Het team waarmee zij werken bestaat uit lokale en internationale professionals. Mensen die hun vak verstaan en die over culturele grenzen heen kunnen kijken. Die zich niet laten belemmeren maar laten uitdagen. Mensen die op zeer professionele wijze deze productie zullen laten slagen en zich in dienst stellen van het eindresultaat. Een mix van Amerikanen, Belgen, Nederlanders, Engelsen, Surinamers en Curaçaoenaars werkt samen op het scherpst van de snede. Leren van elkaar op het gebied van techniek, belichting, geluid, logistiek, projectmanagement, hospitality, juridische en financiële aangelegenheden binnen de grenzen van het hoogst haalbare met als uiteindelijk doel deze film in zo veel mogelijk bioscopen wereldwijd gedraaid te krijgen. En dat is een zeer ambitieuze doelstelling gezien het budget dat in vergelijking met een gemiddelde Hollywoodproductie werkelijk zeer beperkt is.

Een samenwerking van mensen van zo verschillende pluimage is op ons eiland uniek. Het verschil tussen van elkaar leren in plaats van afkijken is opvallend. Dolph heeft het over zijn steile leercurve, maar ook over de complimenten die hij krijgt als 'wereldberoemd cameraman op Curaçao' van de buitenlandse specialisten. Over een week of vijf, zes is alles en iedereen weer vertrokken. Wat achterblijft is een enorme hoop kennis en ervaring. Dat alleen al is van ongekende waarde voor Curaçao.

Het zou mooi zijn als we ook binnen het bedrijfsleven en zelfs binnen de bedrijven op Curaçao hiervan iets zouden kunnen leren. Ik weet het niet zeker, maar er wordt vast een zogenaamde 'making of' gemaakt over deze productie. Dat zou wellicht een hele beste bedrijfsopleidingsfilm kunnen worden.

Ik kijk nog even naar mijn Afrikaanse pleegzoon die een zeer geanimeerd gesprek voert met een Curaçaose leeftijdsgenoot die onmiddellijk in de gaten heeft dat mijn zoon niet 'van hier' is. Zijn Thais-Chinese wederhelft praat met mijn Makamba-vriendin terwijl haar Nederlands-Italiaanse zwager geïnteresseerd meeluistert. Verbroedering. Inspirerend is dat.

Om redenen van vertrouwelijkheid kunnen namen, producten, markten en feitelijke omstandigheden anders zijn benoemd dan in de realiteit het geval was.

**Marcel Truyens is senior consultant bij Stradius te Curaçao.
E | marcel@stradius.com
W| www.stradius.com**

Boeken

Het gezeur de baas

Wat een wereldbaan: manager zijn. Een heuse leider! Alleen jammer dat er in uw team nou nèt een aantal van die zeurderige types zitten. Die altijd de organisatie, het systeem of de klant de schuld geven van alles wat er mis gaat.

En dat kost bakken energie. En dus bent u net zoals veel van uw collega's eigenlijk best toe aan een nieuw team, een nieuwe afdeling of een nieuw bedrijf. Want u hebt al zoveel geprobeerd om de spirit er weer in te krijgen, de sleur en het gezanik te doorbreken. Maar zonder resultaat.

Beste manager, er is goed nieuws en slecht nieuws. Het slechte nieuws is, dat waar u ook naartoe vertrekt, ze zullen er altijd zijn: de zuigers, de zeikerds, de 'zwijnen'. En het lastige is, ze hebben vaak nog gelijk ook. De systemen werken niet, de beleidsmakers hebben te veel afstand van de werkvloer en klanten zijn nu eenmaal lastig. En daar staat u dan met uw 'paarlen' en goede bedoelingen.

Het goede nieuws is dat er wel iets aan te doen valt. Dat u het gezeur de baas kunt worden. Dat u een keuze hebt tussen leiden of lijden. Net zoals uw medewerkers trouwens...

'Miranda rekent op luchtige wijze, doortastend af met het gedroeftoeter en gezanik. Ze weet dit pragmatisch om te zetten in energie en resultaat. Kopen, lezen en gebruiken dit boek!' - Jan van Setten, coach, enter-trainer en auteur 'De klantenfluisteraar' en 'Hoe krijg ik ze zover'.

'Concreet, vlot en ter zake, wie na dit boek nog last heeft van zeurende mensen, zeurt zelf.' - Jeroen Busscher, inspirator, adviseur en auteur van onder meer 'Pimp je afdeling' en 'Turbomanagement'.

'Last van energiezuigers, sfeersponzen en zeurende inert comateuze werknemers? Miranda helpt je de ziel achter de zeikerd te raken. Een aanrader!' - Remco Claassen, trainer/spreker en auteur van onder meer 'Verbaal Meesterschap' en 'Wij'.

Titel: Het gezeur de baas, Maak van zeurende werknemers hard(/t) werkende medewerkers
Auteur: Miranda Keijser-Van Gils
Uitgever: Academic Service
EAN: 9789052619767

Business Agenda

Curaçao

24 oktober: Launch ProfitCLUB
ProfitCLUB lunchbijeenkomst georganiseerd door ActionCOACH. Voor ondernemers en professionals met als doel hun bedrijf te laten groeien. De ProfitCLUB komt twee keer per maand samen op woensdag van 12.00 tot 13.30 uur.
Locatie: Rituals Coffeehouse.
Aanmelden: tel. 737-0956 of dutchcaribbean@actioncoach.com

26 oktober: Curaçao, Gateway for Colombia
Conferentie georganiseerd door PwC getiteld 'Using the Curaçao Gateway for investments in and out of Colombia'. Tijdens de conferentie wordt het huidige investeringsklimaat in Colombia behandeld met aandacht voor financiële, juridische en fiscale aspecten. Marion Kappeyne, voormalig ambassadeur van Nederland in Colombia is keynote speaker van het evenement. Andere sprekers zijn onder anderen Eliana Bernal, partner bij PwC Colombia en Roland Brandsma, partner bij PwC Netherlands.
Hun kennis en ervaring wordt gedeeld op het gebied van de Colombiaanse zakenwereld, initiatieven van de Nederlandse overheid, Colombiaanse belastinghervormingen en trends, modellen voor investering in of van Colombia, belastingoptimalisatie voor individuen en business opportunities voor Curaçaose investeerders of financiële dienstverleners.
Datum: Vrijdag 26 oktober.
Tijd: 13.30 - 17.30 uur (gevolgd door een cocktail).
Locatie: Auditorium, Centrale Bank van Curaçao en St. Maarten, Curaçao.
Deelname is gratis.
Registratie (verplicht): email events@an.pwc.com of bel: 430 0001 / 430 0211.

5 t/m 9 november: Week van het Operationeel Management
Teamwork organiseert de Week van het Operationeel Management, een week vol trainingen en workshops. In een groep van maximaal 16 deelnemers gaat u aan de slag met verschillende thema's waarmee u als manager dagelijks te maken heeft. Zo leert u niet alleen van onze trainers maar ook van elkaar.
De training wordt in drie dagen aangeboden aan de hand van drie thema's. Het is ook mogelijk om een combinatie (of een enkele) van deze trainingsdagen speciaal voor uw organisatie te laten verzorgen.
Meer informatie: Tel. 461 6645 of mail trainingen@teamworkcuracao.com (Esther de Sola - Pijl.

14 en 15 november: Studie- en Beroepenmarkt Curaçao
Onder auspiciën van de Curaçaose Kamer van Koophandel en Nijverheid organiseert Mon Art Productions ook dit jaar weer de Studie- en Beroepenmarkt Curaçao. Jongeren en hun ouders krijgen de kans om al hun vragen te stellen over studeren en werken. Vertegenwoordigers van universiteiten, hbo's en mbo's/sbo's, bedrijven en organisaties zijn aanwezig om ze te helpen bij het maken van een keuze.
Locatie: World Trade Center.
Meer informatie: www.curacaostudyfair.com/
Telefoon/fax: +599 9 462 2962.
Email: studieberoepenmarkt@gmail.com

14-15 november: Global Entrepreneurship Week
Global Entrepreneurship Week (GEW) is wereldwijd de grootste viering van het ondernemerschap. Jaarlijks organiseren diverse organisaties allerlei activiteiten, evenementen en wedstrijden die bedoeld zijn om ondernemerschap te promoten. De activiteiten zijn er meestal op gericht deelnemers en potentiele medewerkers, mentoren en investeerders met elkaar in contact te brengen. De week vindt plaats van 12 tot 18 november.
Op Curaçao wordt sinds 1998 de ondernemersweek georganiseerd in de derde week van november. Om ook deel uit te maken van de GEW, plant Sedeck een Business Matchmaking Forum op 14 en 15 november. Doel is om lokale en buitenlandse in- en verkopers met elkaar in contact te brengen. Behalve bedrijven uit de lokale markt doen ook SME-bedrijven uit Aruba, Nederland, St. Maarten en Suriname mee.
De focus ligt op de sectoren landbouw, toerisme, duurzame energie, ICT en zorg en diensten.
Meer informatie: Randy Curiel, Sedeck, tel. 868-0721, cell. 510-8096.

TGIM
Eerste maandag van de maand: Thank God it's Monday is een informeel business happy hour. Iedere eerste maandag van de maand, maar nu op een nieuwe lokatie: De Netto Bar, Breedestraat, Otrobanda. Van 17.00 tot 20.00 uur.

Aruba

31 oktober: Creating a High Performance Organization
Leer de praktische leadership skills die nodig zijn om een organisatie te veranderen in een high performance workplace.

Voor beleidsmakers, directie, management en teamleiders.
Tijd: 09.00 - 16.00 uur.
Locatie: Renaissance Convention Center, Aruba.
Contact: info@gesh-aruba.com

9 - 10 november: Aruba College Fair
De beurs biedt Arubaanse leerlingen informatie over opleidingen, scholen en meer. Georganiseerd door de Aruba College Fair Foundation (ACFF).
Locatie: Renaissance Convention Center.
Meer informatie: www.arubacollegefair.com

Internationaal

24 - 25 oktober: Green Energy Conference 2012
Locatie: San Francisco, Verenigde Staten.
www.greeneconomygroup.com

28-30 november: Annual Conference on the Caribbean & Central America
Voor de 36e keer organiseert CCAA (Caribbean Central American Action) deze conferentie. Doel is om publiek en private sector bij elkaar te brengen om te discussiëren over handel, economische en politieke issues, om onderling begrip te creëren voor de kansen en uitdagingen in de regio.
Meer informatie: www.c-caa.org
Locatie: Intercontinental New Orleans, LA, USA.

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Beroep onder de loep

Paul Van Schaijk (44): Aannemer

In de rubriek 'Beroep onder de loep' vertellen mensen over hun ervaringen in hun beroep. Deze week: Paul van Schaijk (44). Hij is eigenaar van Curaçao Parketvloeren (CPV), een bedrijf dat begon met het leggen van parket maar inmiddels is uitgegroeid tot een aannemersbedrijf. Opmerkelijk aan Van Schaijk is dat hij altijd uit volle borst zingt op de werkplaats.

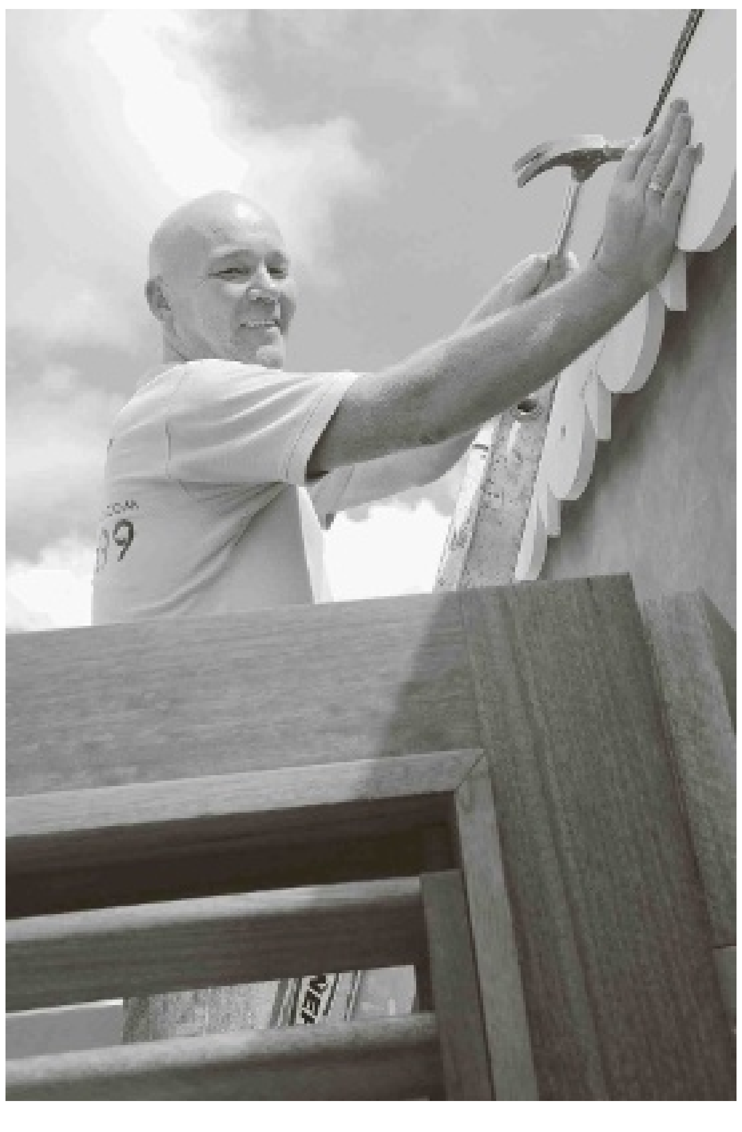

Wat houdt je beroep in?
"In tegenstelling tot de meeste aannemersbedrijven houdt CPV zich alleen bezig met verbouwingen. Wat ik doe als aannemer, is het leiden van deze verbouwingsprojecten. Zelf ben ik ook altijd op de bouwplaats waar ik onder meer het loodgieters-, tegel- en timmerwerk doe."

Hoe lang bent u al aannemer?
"Sinds ik op Curaçao woon en dat is twee jaar. Na mijn lts en mts heb ik vijf jaar in de bouw gewerkt. Ik ben me daarna gaan specialiseren in het leggen van parket. Dat alles bij elkaar heeft me genoeg kennis en ervaring gegeven om woningen te kunnen verbouwen. In eerste instantie ben ik naar Curaçao gekomen voor één grote klus waarbij parketvloeren gelegd moesten worden. De mensen waren zo onder de indruk van dat resultaat dat er al gauw meer vraag kwam. Mijn vrouw komt uit Curaçao en het heeft altijd in ons achterhoofd gespeeld om later naar Curaçao te verhuizen. Door de enorme vraag naar parketvloeren besloten we de knoop door te hakken en wat eerder dan gepland naar Curaçao te verhuizen."

Wat is het vervelendste dat u hebt meegemaakt als aannemer?
"Een van mijn eerste verbouwprojecten was bij een resort waar alle houtwerk vervangen en gerepareerd moest worden. Bij een resort is het extra belangrijk dat het werk zo snel mogelijk af is. Maar elke maandag gebeurde het weer dat ik er alleen voor stond. Mijn medewerkers meldden zich ziek of kwamen gewoon niet opdagen. Daar werd ik wanhopig van."

Wat is het leukste dat u hebt meegemaakt in uw beroep?
"Inmiddels heb ik goede mensen om me heen kunnen verzamelen waar ik op kan vertrouwen en dus heel goed mee samen kan werken. Ik ga daarom elke dag met veel plezier naar mijn werk. Vandaar dat ik ook altijd aan het zingen ben. Als je niet fluitend naar je werk kunt gaan, moet je ander werk zoeken."

Waarom is aannemer het beste beroep dat er is?
"Wanneer je een verbouwing gaat doen, komt er echt heel veel bij kijken. Het is eigenlijk best wel spannend, want je weet niet wat je te wachten staat wanneer je het gebouw gaat onderzoeken. Er zitten veel uitdagingen in het verbouwen. Het afbreken en dan weer opbouwen tot iets nieuws is gewoon heel mooi."

Wat was u geweest als u geen aannemer was?
"Als ik opnieuw zou kunnen kiezen, dan denk ik dat ik piloot zou worden. Ik zeg niet dat ik nu niet blij ben met wat ik heb bereikt. Zoals eerder gezegd, ik ben heel tevreden en gelukkig. Bouwen is echt mijn ding. Maar het is zo dat je al op je 13e of 14e een keuze moet maken welke kant je op wilt qua beroep. Maar op die leeftijd weet je eigenlijk nog niet zoveel. In ieder geval was het bij mij zo dat ik pas op latere leeftijd ben gaan beseffen dat ik het avontuurlijke van vliegen en reizen ook heel plezierig vind."

Biodiversiteit

Afspraken slechts loze schijn

Van de 193 landen die twee jaar geleden afspraken maakten over de strijd tegen de biodiversiteit, hebben er amper 14 al concrete maatregelen genomen, zegt het Wereldnatuurfonds.

Meer dan 190 landen komen volgende week samen in het Indiase Hyderabad om er te praten over de implementatie van de Conventie rond Biologische Diversiteit (CBD), een wettelijk bindend verdrag rond het duurzame beheer van de natuurlijke rijkdommen op aarde.

Twee jaar geleden spraken de regeringen in het Japanse Nagoya af om het verdere uitsterven van diersoorten tegen te gaan en de teloorgang van de meest waardevolle ecosystemen op aarde te stoppen.

Maar sinds dat historische akkoord is er bijzonder weinig gebeurd, zegt het Wereldnatuurfonds (WWF). De landen zijn hun beloften en overeenkomsten niet nagekomen. De milieuvereniging roept de delegaties in Hyderabad daarom op om dringend werk te maken van de afgesproken doelstellingen.

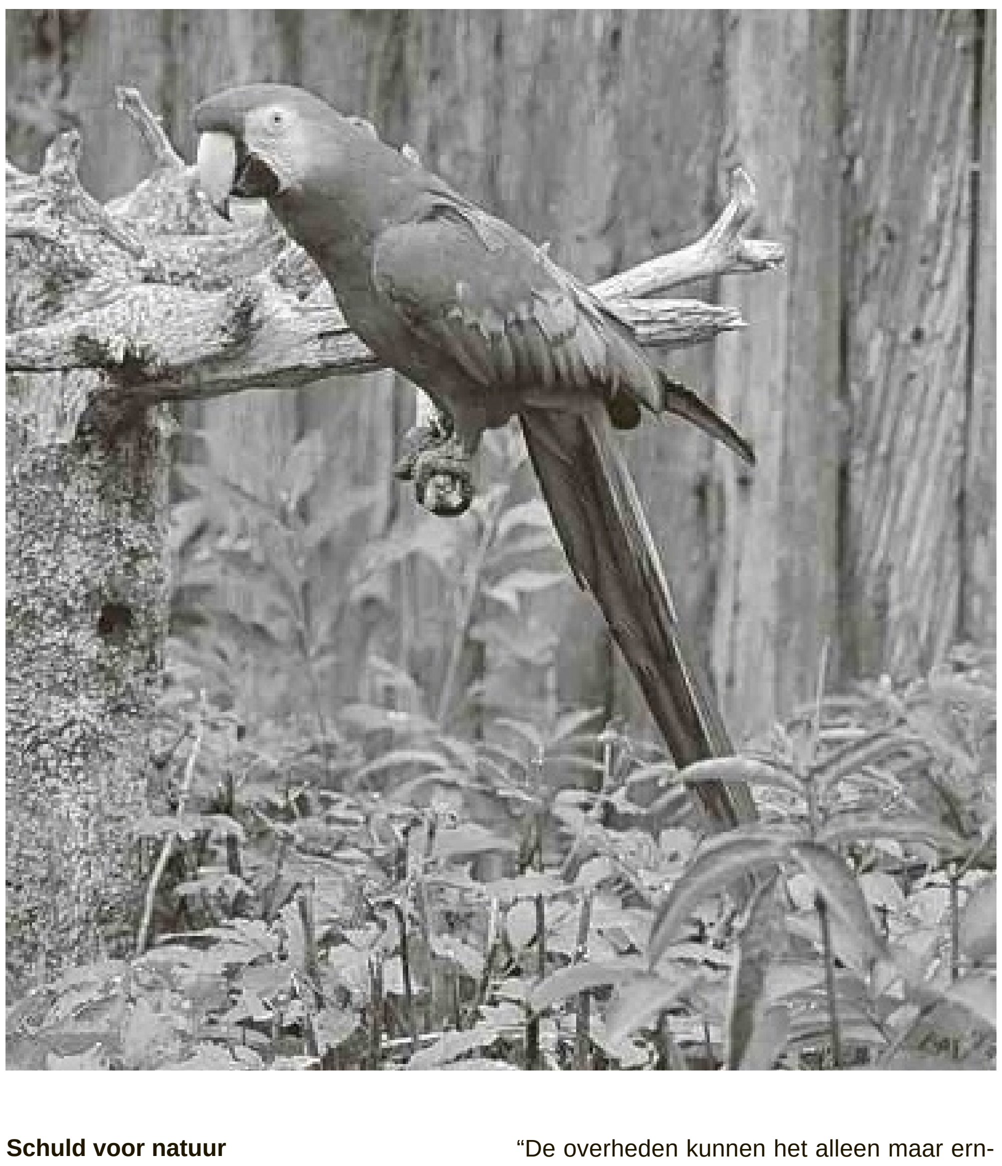

Teloorgang stoppen
"Wat er in Nagoya is afgesproken, heeft het potentieel om het dramatische verlies van biodiversiteit over de hele wereld tegen te houden en de voornaamste oorzaken van de vernieling aan te pakken", zegt Lasse Gustavsson van het Wereldnatuurfonds. "Maar nu moeten de regeringen bewijzen dat Nagoya meer was dan een platform voor loze beloften. Ze moeten echte stappen nemen om de doelstellingen en overeenkomsten die ze afgesproken hebben, na te komen."

Dat in 2010 overeenstemming is bereikt over de doelstellingen, toont aan dat de landen de wil hebben om de natuur beter te beschermen, zegt Gustavsson. Nu moeten ze ook met de middelen op de proppen komen om die woorden in daden om te zetten.

Met 91 procent heeft de overgrote meerderheid van de landen die aangesloten zijn bij de CBD strategieën en plannen ontwikkeld om hun natuur en biodiversiteit te beschermen. Maar amper veertien landen hebben die plannen aangepast aan de akkoorden die in Nagoya gesloten zijn, en nog minder landen hebben maatregelen genomen om de diensten die de natuur biedt in hun ontwikkelingsplannen op te nemen.

Schuld voor natuur
Toch ziet het WWF ook enkele lichtpuntjes. Indonesië bijvoorbeeld heeft een 'schuld-voor-natuur'-akkoord gesloten met de Verenigde Staten voor in totaal 28,5 miljoen dollar. In Guyana is een fonds opgericht om beschermde gebieden te creëren. En de Europese landen hebben afgesproken de CBD-doelstellingen in het beleid van de EU op te nemen. Daarmee kan het verlies aan biodiversiteit gehalveerd worden tegen 2020, zegt het WWF.

"De overheden kunnen het alleen maar ernstig menen met de doelstellingen als ze bereid zijn erin te investeren", zegt Rolf Hogan, beleidscoördinator Biodiversiteit bij het WWF. "Rijke landen moeten daarvoor arme landen helpen en alle landen moeten hun budget verruimen. Het milieu is een voorwaarde voor ons bestaan op aarde, en de regeringen moeten erin investeren als ze het ernstig menen met onze toekomst. De bescherming van de biodiversiteit en natuur is een investering in de toekomst."

Bestemming Curaçao

‘Lekker veel gedaan’

Naam:
Maliek Byndloss (17)
Business or Pleasure?
Beide
Komt uit:
Cape Coral (Florida), USA
Aantal dagen:
Vijf
Verblijft bij:
Lions Dive & Beach Resort

BMX-racer Maliek Byndloss is op Curaçao in verband met de BMX Battle. Deze crossfietswedstrijd vierde afgelopen weekend haar tweede editie en werd wederom georganiseerd door de Curaçaose fietsvereniging Generation Next Racing Team bij Rust & Burgh. Aan de battle deden fietsers mee uit onder meer Aruba, Venezulea, Nederland en de Verenigde Staten. Als nummer één in de Verenigde Staten en nummer twee van de wereld in BMX-crossfietsen, werd Byndloss uitgenodigd als één van de eregasten.

Maliek vertelt dat zijn reis naar Curaçao er al een paar jaar aan zat te komen. Hij ontmoette voorzitter van ‘Generation Next’ Lucien Isenia zo’n vier jaar geleden tijdens een wedstrijd in Tampa, Florida. “Toen had Lucien al gezegd dat hij me ooit naar Curaçao wilde halen. Nu is het er eindelijk van gekomen”, aldus Maliek. “Mijn taak had meer betrekking op de dagen voorafgaand aan de wedstrijd”, vertelt hij verder. “Ik heb een aantal clinics gegeven aan de lokale fietsers.” Aan de clinic deden fietsers van 5 tot 45 jaar mee. Het was een geheel nieuwe ervaring voor de 17-jarige racer. Hij was ook zeer onder de indruk dat op Curaçao, met weinig middelen, een mooie racebaan ligt. Op de dag van de wedstrijd zelf kon Maliek helaas niet al te veel doen. “Ik ben in mei van dit jaar geblesseerd geraakt aan mijn rug en zo nu en dan heb ik er nog steeds last van.”

Behalve de activiteiten rond de fietswedstrijd was er ook de mogelijkheid voor ontspanning voor Maliek Byndloss en andere gasten. Hij vertelt: “We zijn er maar gedurende een paar dagen, maar we hebben toch wel lekker veel gedaan. We hebben op het strand gehangen en zijn gaan jetskiën, zwemmen met de dolfijnen en we zijn in de onderzeeër geweest. Ook zijn we in Willemstad geweest om de toeristische items te zien zoals de Emmabrug. Ik vind Curaçao echt een bijzonder eiland en op het gebied van BMX-crossfietsen zie ik goede dingen voor de toekomst. Ik heb bijvoorbeeld gehoord dat er nog een racebaan aangelegd gaat worden. Dat is heel goed voor de ontwikkeling van de Curaçaose fietsers. Ze moeten leren wennen aan het feit dat elke fietsbaan weer anders is. Zeker als ze ook in het buitenland mee gaan doen aan wedstrijden.”

Klimaat

Variatie in zeeniveau

Het gemiddelde zeeniveau is in 2010 en 2011 even gedaald. Amerikaanse klimaatwetenschappers wijten dat aan een verplaatsing van regen.

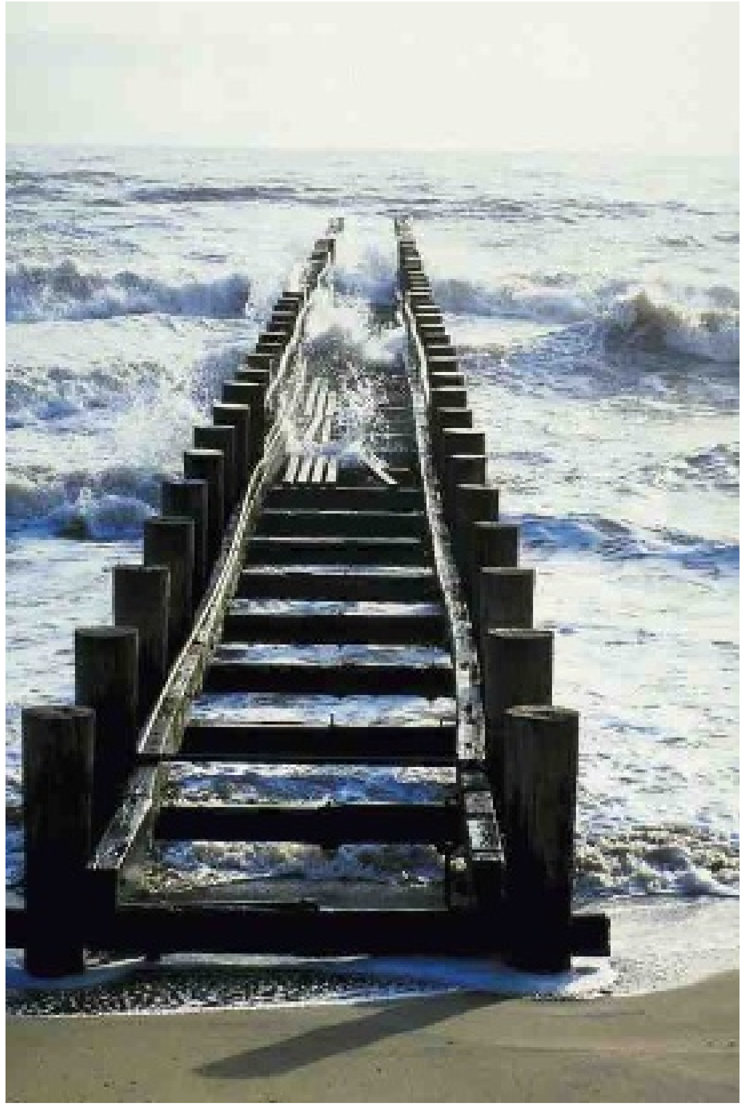

Van begin 2010 tot het midden van 2011 is het zeeniveau op deze planeet gemiddeld met 5 millimeter gedaald, stelt de studie in Geophysical Research Letters.

Dat is een opvallend bericht, want al geruime tijd stijgt de zeespiegel wereldwijd, als gevolg van de klimaatwijziging, 3 millimeter per jaar sinds het begin van de satellietmetingen achttien jaar geleden.

Klimaatwetenschappers van het California Institute of Technology in Pasadena hebben een verband ontdekt tussen de tijdelijke zeespiegeldaling en een toename van neerslag in die periode in Australië, Zuid-Amerika en Zuidoost-Azië. Dat was regen die normaal op zee hadden moeten vallen, menen ze.

Sterke La Niña
De verplaatsing van die neerslag van zee naar land hangt nauw samen met de overgang van El Niño in 2009/2010 naar een sterke La Niña 2010/2011.

El Niño en La Niña zijn de koude en warme uitschieters van een cyclisch weersverschijnsel dat gevolgen kan hebben voor de hele planeet. Tijdens El Niño-fasen wordt het oppervlaktewater in het oosten van de Stille Oceaan veel warmer, tijdens La Niña veel kouder dan normaal.

De onderzoekers benadrukken dat de daling van het zeeniveau in 2010 en 2011 slechts tijdelijk was. Sinds midden 2011 is de zee weer aan het stijgen.

MKB

Audiovisuele media

Onderzoek heeft aangetoond dat de combinatie van beeld en geluid ervoor zorgt dat informatie goed onthouden wordt. Bovendien kan met een videofilm of ander audiovisueel product snel een grote groep mensen bereikt worden, op een manier die indringend en doeltreffend is. Met audiovisuele media kan een organisatie zich gemakkelijker en doeltreffender onderscheiden, positioneren en profileren.

Tekst: Stimul-IT

De juiste combinatie van beeld, geluid en inhoud zorgt ervoor dat de boodschap beter onthouden wordt: bewegende beelden vallen op! In deze bijdrage geven we kort weer welke stappen u moet doorlopen om tot een professioneel resultaat te komen.

Het woord audiovisueel betekent een combinatie van bewegend beeld en geluid. Media zijn dragers van informatie. Audiovisuele media zijn dus dragers met bewegend beeld en geluid. Er zijn verschillende soorten audiovisuele producties, zoals commercials, bedrijfsfilms, eventfilms, videoclips, documentaires en televisieprogramma’s. Deze producties kunnen via verschillende media worden verspreid om het gewenste publiek te bereiken, zoals televisie, internet, dvd,

radio, smartphones, tablets en beeldschermen op locaties.

Er komt veel kijken bij een audiovisuele productie. Dit wordt vaak onderschat. Bij een productie van vijf minuten duurt het in de regel bijvoorbeeld ongeveer 3 á 4 weken voordat deze klaar is. De stappen om tot een audiovisueel product op niveau te komen zijn als volgt:

1. Opdrachtformulering
Wanneer een bedrijf behoefte heeft aan een audiovisuele productie, dan is dit in de regel in het kader van de uitvoering van de marketing en communicatiestrategie. Hiervoor wordt een mediaplan opgezet waarin onder meer de doelgroepen, de boodschap die moet worden overgebracht, de te gebruiken kanalen en het budget worden opgenomen. Een handig hulpmiddel bij het vaststellen van de precieze ‘target audience’ is te vinden op http://avenueright.com/blog/bid/59907/10-Questions-that-Help-Define-a-Target-Audience.

2. Requests for proposal (RFP)
Dit is het document dat gebruikt kan worden om offertes aan te vragen bij videoproductiebureaus. Het valt aan te bevelen om meerdere bureaus een offerte te vragen, zodat deze met elkaar vergeleken kunnen worden. Een goede RFP beschrijft in ieder geval de volgende elementen:
a. Doelstelling en achtergrond van de opdracht. Waarom is dit nodig? Welk probleem wordt opgelost?
Een korte beschrijving van de organisatie die de opdracht geeft;
b. Beschrijving van de werkzaamheden waarvoor een offerte gevraagd wordt, inclusief de scope en de gewenste resultaten;
c. Welke eisen stel je aan de in te zetten professionals;
d. Welke informatie verwacht je in de offerte?
e. Beschrijving hoe offertes worden geëvalueerd en stappen naar opdrachtverlening;
f. Tijdspad;
g. Praktische informatie zoals contactpersoon.

3. Intake-gesprek
Nadat het bureau is geselecteerd vindt een intake-gesprek plaats tussen het productiebureau en de ondernemer die de opdracht geeft. Gedurende de intake worden de doelstelling geformuleerd en de doelgroep gedefinieerd van de audiovisuele productie. De inhoud en vorm worden ook besproken. Andere aandachtspunten zijn het gebruik van huisstijl, de lengte en de wijze van vertoning.

4. Preproductie
Voordat de film of andere vorm van audiovisuele presentatie wordt geproduceerd, vindt eerst de voorbereiding plaats:

Debriefing en concept
Na de intake wordt er een debriefing opgesteld door het mediabedrijf. Dit document is een terugkoppeling van de in de intake besproken informatie. Dit dient voor de klant ter controle of alles juist is geïnterpreteerd. Er wordt daarnaast een ruwe doorlooptijd en planning en een budgetindicatie afgegeven.

Synopsis
In de synopsis worden onder meer het definitieve concept, de tijdsduur van de film, de offerte en de planning vastgelegd.

Script en storyboard
Het script en storyboard worden op basis van het goedgekeurde concept opgesteld.

Samenstellen team
Bij een akkoord op het script en storyboard wordt de filmcrew samengesteld. Voor aanvang van de daadwerkelijke productie worden callsheets verstuurd naar alle crewleden en andere belanghebbenden.

5. Productie
De opnames vinden plaats op basis van een vooraf opgestelde productieplanning en met de samengestelde crew.

6. Montage
Wanneer al het materiaal gemaakt is wordt dit

verzameld en gaat de regisseur die betrokken is geweest bij de productie samen met de editor de montagestudio in. Tijdens dit proces krijgt het script visueel vorm en worden de opnames voorzien van beeldeffecten, animatie en gepaste muziek. Zodra de eerste versie van de montage af is krijgt de opdrachtgever de mogelijkheid om deze in een correctieronde van feedback te voorzien. Wanneer alle feedback verwerkt is zal de definitieve versie worden gemonteerd.

7. Oplevering
Wanneer de montage geheel is afgerond wordt er overgegaan tot oplevering van de film. Bij een audiovisuele productie van 30 seconden kunnen alle stappen bij elkaar ongeveer drie weken duren.

Na elk stap vindt er een terugkoppeling plaats met de opdrachtgever om misverstanden te voorkomen.

8. Distribueren van de video
Als de ondernemer de video in zijn bezit heeft gaat hij deze distribueren. De ondernemer kan op verschillende manieren kiezen om de video te distribueren.

Het hangt wel af van zijn doel, doelgroep, communicatieboodschap en aard van het bedrijf.

De meest bekende media om films te distribueren zijn televisie en internet. Maar er zijn nog vele andere manieren om een film te distribueren, zoals bijvoorbeeld bij evenementen, bij lezingen of in de bioscoop.

Het toepassen van audiovisuele media als bedrijf is zeker de moeite waard als u een boodschap overtuigend en met veel gevoel over wilt brengen. Het laat een blijvende indruk achter bij de kijkers.

STIMUL-IT CURAÇAO Information Technology Institute

Voor meer informatie:
www.stimul-it.com
http://rfptemplates.technologyevaluation.com/how-to-write-an-rfp.html

In de bouwwereld:

‘Goedkoop is duurkoop’

De grote droom van velen is om ooit een eigen huis te bouwen of om een bestaand huis te verbouwen om het te krijgen zoals men wil, maar veel van deze dromen spatten uit elkaar omdat er problemen zijn ontstaan met de aannemer, die men in goed vertrouwen de opdracht heeft gegeven om de klus te klaren.

Mike Willem

Tekst: Judice Ledeboer Foto’s: Ken Wong en Mike Schepers

Iedereen kent wel een verhaal van iemand die problemen had met de bouw of verbouwing van hun huis; aannemers die slecht werk leveren of zelfs met grote sommen geld die als ‘aanbetaling’ gedaan zijn (om materialen te kopen) nooit meer op komen dagen. Dit is reden tot grote zorg omdat het veel te vaak voorkomt dat mensen die zich aannemers noemen uiteindelijk beunhazen blijken te zijn en goedgelovige mensen hun zuurverdiende geld uit de zak kloppen.

Het geeft iedereen die in de bouw werkt een slecht imago en dat is onterecht, want er zijn aannemers, architecten, constructeurs, timmerlieden, schilders en tegelzetters die heel goed werk leveren, zich aan afspraken houden, beloftes nakomen en hun verantwoordelijkheden nemen. Om de opdrachtgever én aannemer te beschermen is er per 1 januari 2012 nieuwe wetgeving op het gebied van bouwrecht van kracht.

Ñapa sprak met Mike Willem, oud-minister van Arbeid en Sociale zaken en oud-gedeputeerde van Financiën, thans directeur van de Antilliaanse Aannemersvereniging (AAV) en advocate Johanneke Schelling, die zich gespecialiseerd heeft in bouwrecht.

> Problemen die regelmatig voorkomen zijn bijvoorbeeld aannemers die, nadat ze aanbetalingen hebben ontvangen, verdwijnen en nooit meer terugkomen en aannemers die rotzooi leveren.

Dat er iets gedaan moet worden aan al die problemen in de bouw is duidelijk. De wetgeving op het gebied van bouwrecht moet daar nu bij helpen, maar ook zal de opdrachtgever zich beter moeten voorbereiden wanneer hij in zee gaat met een aannemer, zegt Willem. Hij heeft zijn bedenkingen over de misstanden die zich vooral voordoen bij het werken met kleine aannemers. “Ik kom iedere dag mensen tegen die problemen hebben met aannemers. Ik geef dan advies, maar ik vind het echt ongelofelijk op basis waarvan mensen gaan bouwen. Ze bereiden zich niet goed voor en willen geen geld uitgeven aan mensen die kennis van zaken hebben. Vaak hebben mensen niet eens genoeg geld om een huis te bouwen of een verbouwing te laten doen en dan denken ze dat ze de begeleiding zelf kunnen. Ik adviseer altijd: neem iemand in de arm die kennis van zaken heeft of iemand die een begroting kan maken om dat wat de aannemer aanbiedt te toetsen. Daar begint het al mee”, aldus Willem.

De leden van de AAV doen amper aan kleine woningbouw. De meeste leden van de AAV zijn grotere aannemers die grote projecten doen zoals winkelcentra, kantoren, massa-woningprojecten en hotels, en deze aannemers worden door de AAV gehouden aan goede praktijken, maar ook zij hebben te maken met kleinere aannemers die zij inhuren als onderaannemers. Willem zou graag zien dat ook de middelgrote aannemers (er is ook een vereniging van kleine aannemers) zich aansluiten bij de AAV waardoor er meer controle op deze aannemers kan plaatsvinden.

Willem: “Problemen die regelmatig voorkomen zijn bijvoorbeeld aannemers die, nadat ze aanbetalingen hebben ontvangen, verdwijnen en nooit meer terugkomen en aannemers die rotzooi leveren.” Er is echter geen enkele instantie waar de klant naartoe kan om zich te beklagen of om hulp te krijgen. Men kan wel een advocaat in de arm nemen, maar dan moet er wel een goed contract zijn en een ‘file’ met daarin opgenomen elke afspraak en correspondentie die er tussen opdrachtgever en aannemer is gemaakt in een heeft plaatsgevonden.

Eigenlijk verbaast Willem zich erover dat er nog steeds zoveel mensen zijn die afgaan op mooie praatjes van aannemers die graag een opdracht willen hebben. “Als je je huis wilt laten verbouwen of een huis wilt gaan bouwen dan moet je je goed voorbereiden. Het begint met een gedegen tekening. Daar kan het al mis gaan, maar een leek ziet dat vaak niet. En dan moet er een bouwvergunning bij de DROV worden aangevraagd. Dat is ook nog een heel proces. Het komt voor dat er al met de bouw begonnen wordt zonder bouwvergunning. Dat kan niet. Het komt er eigenlijk op neer dat je continu alles moet blijven checken.”

> Als je de middelen niet hebt om iemand in te huren die bij een verbouwing of het bouwen van een huis begeleidt, loop dan binnen bij de Consumentenstichting voor informatie.

Volgens Willem vragen mensen om problemen als ze zo min mogelijk willen betalen en in zee gaan met lui die dit niet kunnen (of willen) leveren. “Als je de middelen niet hebt om iemand in te huren die bij een verbouwing of het bouwen van een huis begeleidt, loop dan binnen bij de Consumentenstichting voor informatie.”

Een goede voorbereiding begint al bij het opvragen van offertes. “Er zijn mensen die maar één offerte aanvragen. Je moet bij diverse mensen offertes opvragen. Het excuus ik dan vaak hoor is: ‘maar ik ken geen andere goede aannemers’ en ‘hoe weet je nou of iemand goed is?’” Ook daar heeft Willem een antwoord op. “Ga informatie halen bij mensen die veel te maken hebben met de bouw, zoals hypotheekgevers. Die weten vaak welke aannemers betrouwbaar zijn en als je drie aannemers hebt kunnen vinden, dan vraag je drie offertes en dan laat je die offertes ook evalueren door iemand die verstand van zaken heeft.”

Bij het kiezen van een aannemer is het ook belangrijk om na te gaan wat de financiële draagkracht is van de persoon / het bedrijf. Een aannemer die van te voren al veel geld vraagt om inkopen te kunnen doen om met de bouw te beginnen, heeft volgens Willem vaak geen financiële ruimte om dat zelf te doen. Er zijn situaties bekend van aannemers die met gelden van de ene klant materialen inkopen voor een andere klant. Dat kan een tijdje goed gaan, maar uiteindelijk is er altijd iemand de dupe. Ze hebben veel geld betaald en er wordt geen werk geleverd. De aannemer is dan in geen velden of wegen meer te bekennen, neemt de telefoon niet meer op en de klant zit met een half afgemaakt huis.

Als er een keuze gemaakt is met wie men in zee wil gaan, komt het proces van het opmaken van het contract. “Dat kost geld, maar je moét een gedegen bouwcontract in elkaar zetten. Ook dat moet gebeuren door iemand die verstand van zaken heeft, een jurist die gespecialiseerd is in bouwrecht bijvoorbeeld”, aldus Willem.

Johanneke Schelling

En dan kan de bouw beginnen. Een van de punten die in het bouwcontract kan worden vastgelegd is het inkopen van materialen. Doet de aannemer dat of doet de consument dat zelf? “Het voordeel dat de opdrachtgever heeft als hij zelf de inkoop doet, is dat de materialen direct eigendom zijn van de eigenaar en nergens naartoe kunnen. Die materialen zijn van joú.” Volgens Willem hebben de grote bouwmaterialenbedrijven vakmensen in dienst die heel goed advies kunnen geven over materialen. Zij kunnen adviseren op het gebied van kwaliteit van en ook over de hoeveelheid die er nodig is. Het komt namelijk ook voor dat de aannemer de materialen inkoopt en dan koopt hij meer dan nodig is om ook bij een andere ‘klus’ te gebruiken. Dit is natuurlijk pure oplichting.

De opdrachtgever, die meestal geen kennis van zaken heeft inzake bouwen, heeft geen idee of de hoeveelheid van materialen die er nodig is klopt. En ook de kwaliteit van producten verschilt enorm. Soms worden mensen geadviseerd om een bepaalde (dure) tegel te kopen, omdat die sterk zou zijn. Maar iemand die verstand van zaken heeft en rekening houdt met het budget van de opdrachtgever kan ook met een andere suggestie komen, een goedkopere even sterke tegel of een mooi afgewerkte betonnen vloer, waardoor er geld bespaard wordt.

Bij het opmaken van het contract moeten er volgens Willem ook ‘meetpunten’ zijn ingebouwd in het hele proces. Meetpunten lopen vaak gelijk met de betalen tranches, bijvoorbeeld na het leggen van de fundering en bij het bereiken van het hoogste punt. Die tranches zijn natuurlijk afhankelijk van de grootte van het project. De persoon die verantwoordelijk is voor het begeleiden van de bouw, dikwijls een projectleider, doet ook de inspectie van het werk. Indien het werk niet goed is uitgevoerd volgt er ook geen betaling. Op deze manier is er dus continu controle op de kwaliteit van de werkzaamheden. De adviseur / projectleider moet ook geautoriseerd zijn om de aannemer aan te pakken als dat nodig is.

> Ga nooit zonder goede adviezen van experts aan de slag. Nieuwe wetgeving is er nu wel, maar dat is nog steeds geen garantie voor het nakomen van afspraken, van zowel de aannemer als opdrachtgever.

Toch hebben grotere AAV-aannemers ook last van beunhazerij. Zij moeten vaak concurreren met andere aannemers, die het niet altijd zo nauw nemen met de regels. Sociale lasten en belastingen worden bijvoorbeeld niet afgedragen, ze hebben illegalen in dienst en komen afspraken met de werknemers niet na. De arbeiders weten ook vaak niet voor wie ze werken, wie hen moet betalen, wie hen ‘geronseld’ heeft. Beschermd zijn ze vaak helemaal niet, niet sociaal en ook niet qua veiligheid, hoewel daar wel duidelijke regels voor zijn, maar er is niet altijd een goede controle op.

De aanpassing in het nieuwe Burgerlijk Wetboek op het gebied van aanneming van werk geeft de opdrachtgever meer bescherming. Als er in de relatie tussen aannemer en opdrachtgever iets misgaat is er nu voor beide partijen duidelijke wetgeving gekomen. Advocate Johanneke Schelling van SMS Attorneys at Law is daar heel blij mee, omdat er volgens haar veel problemen zijn tussen aannemers en opdrachtgevers. Schelling: “Het meest belangrijke voor de opdrachtgever is dat er niet meer vooraf betaald hoeft te worden. Er kan nog wel een betaling van 10 procent als borg bepaald worden. Daarmee wordt de aannemer weer beschermd, want er zijn ook opdrachtgevers die het laatste deel van de betalingen niet willen betalen.”

Voor een verbouwing of het bouwen van een huis gaan veel mensen naar een bank om een lening of hypotheek te vragen. De banken willen weten wie de aannemer is en als blijkt dat een aannemer negatief in de files voorkomt, dan kan de lening of hypotheek zelfs geweigerd worden. Schelling: “Banken behouden vaak zelf grip op de bouw door zelf controleurs in te schakelen. Deze controleurs hebben verstand van zaken en als er bij de bouw iets niet goed gaat, wordt de bouw gewoon stop gezet.”

Nieuw in de wet is ook de waarschuwingsplicht die de aannemers hebben. Zij moeten, als zij gebreken zien in het werk of als de grond niet geschikt is dit melden. Als zij dit niet doen en er gebeurt iets dan kan de aannemer aansprakelijk gesteld worden voor de schade. Ook nieuw in de wet is dat de klant (verborgen) gebreken die achteraf naar voren komen bij de aannemer kan claimen. Dit kan tot 20 jaar na de bouw van een huis. Schelling: “De aannemerswereld is daar natuurlijk niet blij mee.”

Volgens Schelling zijn er de meeste discussies in de bouw over het ‘meerwerk’. Meerwerk is het extra, niet begrote werk dat tijdens de bouw wordt uitgevoerd, een extra tegelrandje of stopcontact. De nieuwe regelgeving beschermt zowel de opdrachtgever als aannemer. Afspraken over meerwerk worden vaak niet goed gemaakt. Vaak komt meerwerk duurder uit omdat de aannemer weet dat de klant iets graag wil en daar dan ook voor betaalt en andersom wordt er door opdrachtgevers misbruik gemaakt van de situatie en betaalt hij te weinig of niet voor meerwerk. Advies van Schelling is om van te voren duidelijke afspraken te maken over het eventuele meerwerk dat er kan komen. Ronduit ‘dramatisch’ vindt Schelling de afwerkfase in de bouw. “Daar komen zoveel problemen voor. Laat alles van te voren schriftelijk vastleggen, bevestig mondelinge afspraken ook schriftelijk, een e-mail voldoet al”, aldus de advocate.

Willem is zich ervan bewust dat er veel meer informatie moet worden gegeven over de stappen die men moet nemen voordat men gaat bouwen om problemen te voorkomen. Willems advies: “Ga nooit zonder goede adviezen van experts aan de slag.” Nieuwe wetgeving is er nu wel, maar dat is nog steeds geen garantie voor het nakomen van afspraken, van zowel de aannemer als opdrachtgever. Bouwen is een kwestie van vertrouwen. Tenslotte zegt Willem: “In de bouw geldt: goedkoop is duurkoop.”